

ARCHIEF&
MUSEA
TURNHOUT
—
JAARVERSLAG
2017

I.	SAMENVATTING	4
II.	COLLECTIEPLANNING	6
	Aanwinsten	6
	Collectiemobiliteit en afstoting	9
	Bruiklenen	11
	Uitleendienst tentoonstellingsmateriaal	11
III.	ALGEMENE WERKING BEHOUD EN BEHEER	12
	Archiefdepot.....	12
	Erfgoeddepot Noorderkempen.....	12
	Preventieve conservatie- en restauratiebehandelingen	13
	Vormingen en adviezen rond behoud en beheer	13
	Calamiteitenplan	15
	Integrated Pest Management.....	15
IV.	ONDERZOEK	16
	Algemeen.....	16
	Publicaties	17
	Collectieregistratie en inventarisatie	18
	Cultureel en onroerend erfgoedcollecties	18
	Archieven.....	18
	Wetenschappelijke bibliotheek “Antwerpse Kempen”	19
	Digitalisering	21
	Onderzoek op de collectie	23
V.	ONDERSTEUNING VAN HET DOCUMENTBEHEER	25
VI.	PUBLIEKSWERKING	26
	Algemeen.....	26
	Bezoekcijfers	28
	Publieksonderzoek	29
	Tentoonstellingen	31
	Evenementen.....	32
	Activiteiten	34
	Vorming	35
	Voor kinderen, scholen en families	36
	Voor senioren	37
	Project ‘jongerengidsen’	38

VII.	COMMUNICATIE	40
	Communicatieplannen	40
	Logo & huisstijl.....	40
	Online-communicatie	40
	Sociale media	43
	Meertaligheid	43
	Drukwerk.....	43
	Betaalde publicaties & advertenties	45
	Persbelangstelling	45
	Extra promotionele acties	46
		48
	Samenwerking	49
	Bewijsstukken	49
VIII.	ARCHIEF & MUSEA TURNHOUT ALS BEDRIJF	50
	Beheersorgaan: museumraad	50
	Stafcel.....	50
	Advies aan derden	50
	Vertegenwoordiging	50
	Personeelsbeleid	51
	Financieel beleid	54
	Infrastructuur.....	55
IX.	BIJLAGEN.....	56
	Bijlage 1: Aanwinsten	56
	Bijlage 2: Collectiemobiliteit en afstoting.....	60
	Bijlage 3: Bruiklenen	62
	Bijlage 4: Uitleendienst tentoonstellingsmateriaal.....	64
	Bijlage 5: Preventieve conservatie- en restauratiebehandelingen	64
	Bijlage 6: Object van de maand	64
	Bijlage 7: Tentoonstellingen.....	65
	Bijlage 8: Evenementen.....	66
	Bijlage 9: Activiteiten.....	69
	Bijlage 10: Vorming.....	70
	Bijlage 11: Voor kinderen, scholen en families	71
	Bijlage 12: Senioren.....	73
	Bijlage 13: Kranten- en persartikels 2017	74

Bijlage 14: voorbeeld van externe communicatie - provincie Antwerpen	84
Bijlage 15: Voorlopig financieel verslag 2017 (stand 22/2/2017)	85

I. SAMENVATTING

Archief en Musea Turnhout zette in 2017 voor het eerst in op de organisatie van drie grote **evenementen**. Om de twee nieuwe museumvleugels van het Speelkaartenmuseum in de kijker te zetten, werd een grootschalige promotiecampagne ontwikkeld. Een evenementenbureau en een communicatiebureau stonden in voor de conceptontwikkeling en de praktische organisatie. Er werden drie evenementen bedacht, telkens voor een ander doelpubliek:

- Industrial Revolution, een techno-happening voor jongeren;
- The Whispering Room, een casino-avond in jaren '20 stijl met animatie door Theater Stap, voor een breed publiek;
- Hartentroef (of Koekenbak), een avond voor singles.

Het museumcafé op het gelijkvloers van het Speelkaartenmuseum kreeg hiervoor telkens een andere *look en feel* aangemeten en onderging een grondige renovatie. Hoewel de organisatie van deze events zeer arbeidsintensief was, is de eindbalans positief: we kwamen op een originele manier in de pers en konden zo een breed publiek bereiken. Met de techno-happening bereikten we 200 jongeren, die het museum op een originele manier leerden kennen. Het event voor singles werd door een tegenvallende ticketverkoop afgelast. We bekijken hoe we dit in 2018 terug opnemen.

Door de samenwerking met de dienst tentoonstellingen van de **Warande** konden we in het Taxandriamuseum een **uniek project** realiseren. Kunstenaar Koen Broucke onderzocht binnen zijn doctoraat in de kunsten het krijgsgewoel in de Kempen en verwerkte zijn ervaringen in nieuw werk en een handzame publieksgids. Het bijzondere aan dit project is dat zijn werk in dialoog ging met de vaste opstelling van het museum. Dankzij de nationale persaandacht konden we een nieuw publiek aantrekken, dat de presentatie van hedendaagse kunst in een 'klassiek' museum kon appreciëren. Dankzij de educatieve brochure kregen we zo'n 400 scholieren over de vloer. Archief en Musea Turnhout kocht drie werken van Broucke aan, die blijvend in dialoog zullen gaan met de stukken in de vaste opstelling. We blikken terug op een geslaagde samenwerking en zullen tweejaarlijks soortgelijke projecten met de Warande ontwikkelen.

Het team van Archief en Musea Turnhout was naast het organiseren van evenementen en activiteiten ook bezig met het verrichten van veel **denkwerk**. Zo verijnden we de plannen voor de nieuwbouw van Archief en Bibliotheek en het beheersplan voor het Begijnhofmuseum. Maar de belangrijkste taak bestond erin, onze gehele werking kritisch te bekijken. Met de overdracht van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincie naar de Vlaamse overheid, moest immers een nieuwe aanvraag worden ingediend voor de vernieuwing van het kwaliteitslabel 'erkend museum' én voor werkingssubsidies 2019-2023. Het stramien en de criteria voor het dossier werden pas eind juni bekend gemaakt, hoewel eind oktober de interne deadline was voor de goedkeuring door de gemeenteraad. Op een aantal maanden tijd vonden er meerdere intensieve denk- en schrijfsessies plaats met de stafmedewerkers van Archief en Musea Turnhout, Erfgoed Noorderkempen, de museumraad, cultuurbeleidscoördinatoren uit 11 gemeenten en het Museumnetwerk Noorderkempen. Het resultaat is een lijvig beleidsplan waar we trots op mogen zijn.

Het denkwerk bleef echter niet beperkt tot de eigen werking. Zo werden we gevraagd om onze samenwerking met Erfgoed Noorderkempen te presenteren als *best practice* op de inspiratie- en denkdag 'Naar een versterkt

regionaal erfgoedweefsel', een organisatie van FARO, ICOM Belgium/Flanders en OCE. We vroegen ook aandacht voor het verdwijnen van het statuut 'erfgoedbewaker' in april en namen in december deel aan de 'Manifestatie meer middelen voor cultureel erfgoed' van OCE in Brussel.

II. COLLECTIEPLANNING

Aanwinsten

In 2017 zijn via schenking en aankoop een aantal objecten en archieven verworven.

Het Begijnhofmuseum kreeg werken aangeboden van Elvira Bruers, die het begijnhof tekende en schilderde. Een aantal werken op papier kwamen in de collectie van het Stadsarchief, en dankzij bemiddeling van het museum kregen een aantal werken die niet passen binnen het collectiebeleid een plek in de Meerloop, bij een gids van het begijnhof en een verzorgingshuis in Kortrijk.

Er vond ook een overbrenging plaats van een restant van documenten en boeken uit de collectie van het Begijnhof.

Het kerkkoor van het Begijnhof schonk haar collectie aan het Stadsarchief.

Aankoop van 3 werken uit de tentoonstelling Manen en laarzen van Koen Broucke.

Het Nationaal Museum van de Speelkaart kon een houten papierpers (gedateerd 1776 – 1800) verwerven via Bepols Publishers. Vermoedelijk gaat het hier om de één van de eerste persen aangekocht en gebruikt door Philippus Jacobus Brepols in Turnhout.

Het Stadsarchief ontving in 2017 een groot aantal kleinere schenkingen bestaande uit persoonlijke documenten en foto's. Veel van deze schenkingen kwamen tot stand via de Geschied- en Oudheidkundige Kring Taxandria.

Grotere privéarchieven die werden geschonken waren:

- Archief van DIAC en TBWW betreffende de Turnhoutse buurtwerking, ca. 1980-2000
- Archief van de Turnhoutse Oud-Scouts (TOS), 20e eeuw
- Archief van Sint-Joris Scouts en Gidsen, 20e eeuw
- Archief van het Begijnhofkoor H. Kruis, 1947-2016

Overdracht Archief Willy Van Sprengel, maart 2017

Op 9 maart 2017 schonk verzamelaar Willy Van Sprengel zijn collectie aan de stad. De collectie omvat meer dan 5000 documenten en voorwerpen over gebeurtenissen, verenigingen en bedrijven uit Turnhout. Bij overlijden van Willy of van zijn echtgenote wordt de Stad Turnhout eigenaar van deze collectie.

Als gevolg van een verhuizing werd het archief van de parochie H. Hart (ca. 1970-2000) voorlopig in bewaring gegeven bij het Stadsarchief. De uiteindelijke bestemming van dit archief zal nog worden afgestemd met het bisdom.

Door de afvoer van de collectie Belgische Staatsbladen uit het archiefdepot kwam er plaats vrij voor nieuwe archiefoverdrachten door de stedelijke diensten. De twee stedelijke academies droegen hun afgesloten papieren archief over naar aanleiding van de verhuizing naar een nieuwe locatie (voormalige Brepolssite). De archivaris begeleidde de selectie voor vernietiging en de archivering.

Daarnaast werden 10 andere deelarchieven overgebracht naar het Stadsarchief:

- Fotocollectie van het Begijnhofmuseum (19^e-20^e eeuw)
- Archief van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten (SASK), 1944-2017
- Archief van de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans (SAMWD), 1968-2015
- Archief van de dienst Gelijke Kansen, 2002-2013
- Archief van de dienst Patrimonium, akten, 20^e eeuw
- Archief van de dienst Ruimtelijke Ordening, 1946-1984
- Personeelsdossiers van de gemeentepolitie, ca. 1920-1980
- Archief van de Stadsarchitect, ca. 1990-2000
- Archief van de Juridische Dienst, 1964-2015
- Archief van de Politieraad, 1987-2002

Deze archieven zullen in zover ze geen privacygevoelige informatie bevatten verder ontsloten worden via de website www.archiefbankkempen.be

Enkele belangrijke aanwinsten voor Archief & Musea Turnhout worden hier opgesomd, u vindt het volledige overzicht in **bijlage 1** p. 46.

The Whispering Room, Museum van Speelkaart, oktober 2017

Collectiemobiliteit en afstoting

Een langdurige bruikleen aan het museum Tempelhof te Beerse werd stopgezet en de objecten zijn teruggebracht. Het gebouw staat voor een grote verbouwing en moest ontruimd worden.

Een aanvraag om een langdurige bruikleen vanuit de Priorij van Corsendonk is in behandeling om de maquette van Corsendonk te presenteren op de locatie. Gegidste wandelingen worden op deze manier extra geïllustreerd wanneer het om de gebouwgeschiedenis gaat.

De collectie begijnkledij bewaard in het Begijnhofmuseum is overgebracht naar het centraal museumdepot. De kledij zal worden ingevroren, geregistreerd, gefotografeerd en ingepakt.

Door de stadsdiensten werd dit jaar 21,30 meter administratief archief van na 1950 vernietigd conform de selectielijst van het Rijksarchief.

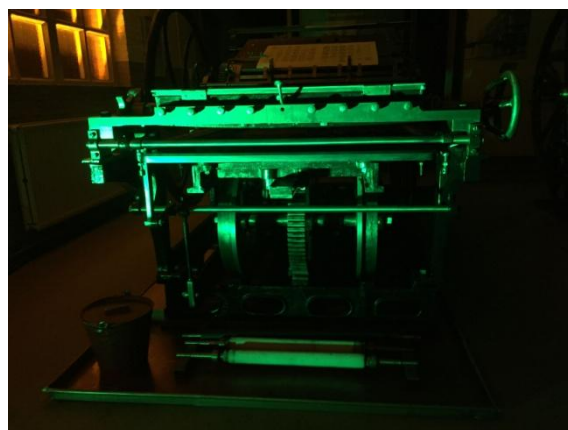
Zo'n 300 toeristische affiches uit de periode 1894-1971 werden geklasseerd per stad en regio en opzij gelegd voor herbestemming. In de loop van 2017 haalden het Stadsarchief Antwerpen, het Stadsarchief Brugge, het Stadsarchief Brussel, het Algemeen Rijksarchief affiches op voor bewaring in hun eigen collecties. Affiches betreffende Turnhout en de Antwerpse Kempen werden opgenomen in de eigen archiefcollectie.

In januari 2017 werden 5 archiefdozen overgedragen aan de Provincie Antwerpen:

- Verslagen van de Commissie voor Monumenten en Landschappen (1987-1999) uit het archief van voormalig stadsarchivaris Harry de Kok
- Documentatiemappen van Henri Jacobs, provinciearchivaris (1921-1929)
- Archief van het Arrondissementscommissariaat van Turnhout. Gewestelijke ontvangers (1930-1945)

Net zoals de voorgaande jaren werden ook in 2017 boeken en tijdschriften die dubbel zijn of niet passen in de collectie afgevoerd. 530 kerkboekjes (missalen, breviëren, ...) werden geschonken aan de bibliotheek van het Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving (KADOC) in Leuven. Verder werden 2188 werken verwijderd uit het nog niet-gecatalogeerde gedeelte van de wetenschappelijke bibliotheek. Daarvan werden er 329 overgenomen door de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, het KADOC, Stad Lier en Gemeente Brecht. De andere werken werden tegen een klein bedrag per stuk te koop aangeboden in de studiezaal van het Stadsarchief. Wat overbleef werd geschonken aan de Turnhoutse kringloopwinkel.

U vindt een volledig overzicht in **bijlage 2** p. 50.

Enkele sfeerbeelden van de verlichting tijdens Industrial Revolution in het Museum van de Speelkaart, juni 2017

Bruiklenen

Archief & Musea Turnhout werkte mee aan **5 tentoonstellingen** of studies door het ter beschikking stellen van bruiklenen aan Leuven, Baarle-Hertog, Grobbendonk, Turnhout, Rijkevorsel. U vindt een volledig overzicht in **bijlage 3** p. 51.

Uitleendienst tentoonstellingsmateriaal

Archief & Musea Turnhout leende viermaal tentoonstellingsmateriaal uit aan verenigingen, groepen en organisaties uit de socio-culturele sector uit de Turnhoutse regio. U vindt een overzicht in bijlage **bijlage 4** p. 53.

Opening 'Toeristisch seizoen', Jacobsmarkt, april 2017

III. ALGEMENE WERKING BEHOUD EN BEHEER

Archiefdepot

In 2016 en 2017 zorgde een archiefmedewerker ervoor dat alle archiefdozen in het depot werden voorzien van een doosnummer, naar het voorbeeld van het Felixarchief Antwerpen. Per formaat archiefdoos werd een ander kleur doosetiket voorzien. In totaal werden er 7 formaten erkend. Per archiefdoos werden het eerste en het laatste inventarisnummer in de doos en het doosnummer toegevoegd aan de plaatsingslijst. Tevens werd in de lijst ook het type doos genoteerd en werd aangeduid of sommige archiefstukken nog moesten verpakt worden of niet (bijv. in het geval van erg grote formaten). Op basis van deze gegevens werd een beknopt collectieoverzicht opgesteld, met daarin de aantallen per formaat. Voor het eerst kon op die manier de exacte omvang van de archiefcollectie berekend worden.

Dit systeem moet het toelaten om de verhuizing naar een nieuw archiefdepot in 2020 en de aankoop van nieuwe archiefrekken goed voor te bereiden. Het moet ook toelaten om de archiefdozen op de nieuwe locatie niet meer op inhoud, maar op formaat te ordenen. Op die manier kan een aanzienlijke plaatswinst worden gerealiseerd. Het nieuwe doosnummer zorgt er nu reeds voor dat opgevraagde archiefstukken sneller worden teruggevonden in het depot.

Er werd gezocht naar een goede manier om de uitzonderlijk grote formaten en de oude drukken zuurvrij te verpakken. In het kader hiervan brachten de archivaris en de beleidsadviseur behoud en beheer in augustus een bezoek aan het Stadsarchief Sint-Niklaas. Zij brachten die maand ook een bezoek aan een lokaal verpakkingsbedrijf.

Erfgoeddepot Noorderkempen

Erfgoeddepot Noorderkempen is een bewaarplaats voor permanente opslag van de archeologische ensembles en bouwkundige elementen uit 11 gemeenten in de regio: Arendonk, Baarle-Hertog, Beerse, Hoogstraten, Kasterlee, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels, Rijkevorsel, Turnhout en Vosselaar. Erfgoeddepot Noorderkempen bewaart en beheert ook de erfgoedcollecties van de drie musea: Begijnhofmuseum, Nationaal Museum van de Speelkaart en het Taxandriamuseum.

Aanpassing procedures

In 2017 werd het reglement voor de raadpleging van archeologische ensembles, bouwkundige elementen en collecties goedgekeurd. Dit geeft de mogelijkheid de collecties op te vragen voor raadpleging en onderzoek.

Netwerken

Erfgoeddepot Noorderkempen maakt vanaf 2016 deel uit van het "Vlaams Depotnetwerk". Het "Vlaams Depotnetwerk" is een samenwerking tussen de Vlaamse Overheid en de erkende onroerenderfgoeddepots. Het kwam 4 keer samen om te bespreken hoe de werking van onroerenderfgoeddepots kan verbeteren. Erfgoeddepot Noorderkempen maakt ook deel uit van het "Provinciaal Depotnetwerk". Dit netwerk is een samenwerking tussen de erkende onroerenderfgoeddepots in de provincie Antwerpen en kwam in 2017 1 maal samen.

Vervolg deelname aan RE-ORG Belgium :

In het erfgoeddepot werden twee rekken geïnstalleerd. Daarna werd de collectie tapijten gestofzuigd, nagekeken, gefotografeerd en opgerold zodat ze voor langere tijd kunnen bewaard worden aan het nieuwe rek.

De cel behoud en beheer bracht een werkbezoek aan het cameradepot van het FOMU, partner in het RE-ORG project.

Vervanging klimaatbeheersingssysteem

De aanbesteding voor het vervangen van het klimaatbeheersingssysteem werd in 2017 opgestart. De uitvoering hiervan is in 2018 voorzien.

Preventieve conservatie- en restauratiebehandelingen

Voltooide behandelingen in 2017 zijn te vinden in **bijlage 5** p.53.

Aanwinst Brevarium voor collectie begijnenleven

Restauratie van tegels in schouw Mermansstraat, Museum van de Speelkaart

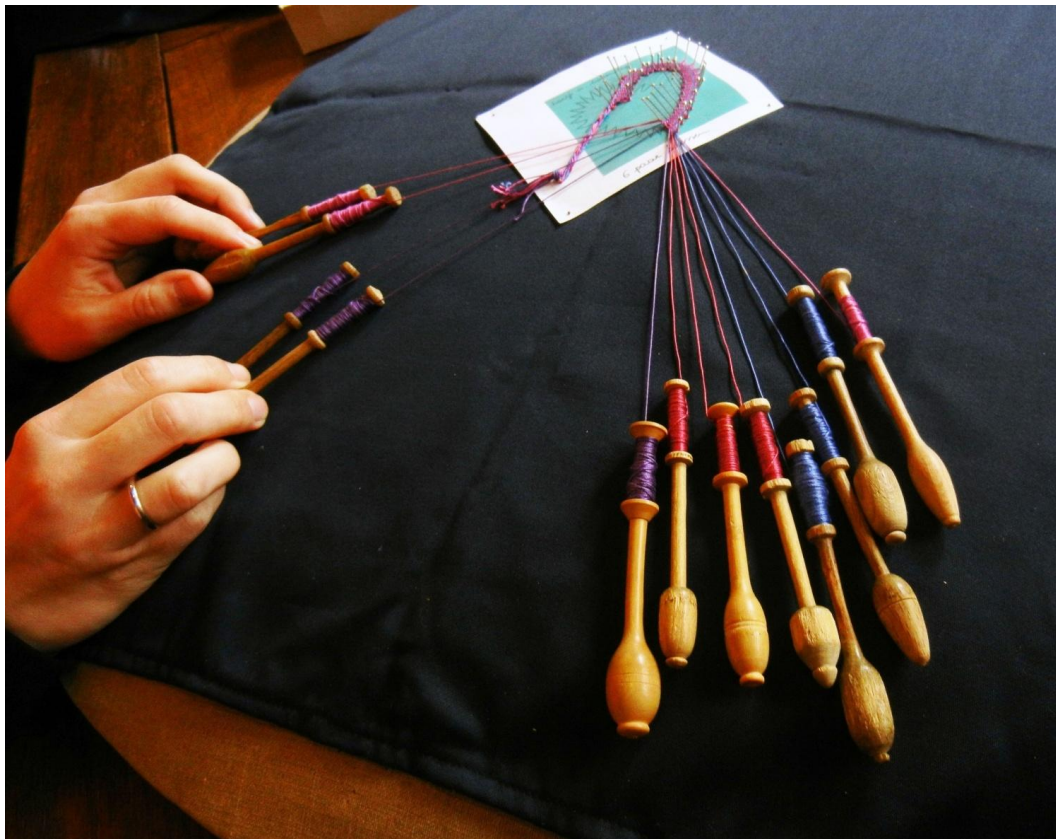
Vormingen en adviezen rond behoud en beheer

- Bezoek aan de Stedelijke Musea Lier om toelichting te geven over het gebruik van Adlib: implementatie via Excel en het gebruik van SPECTRUM. Via mail het procedurehandboek en sjablonen aangeleverd.
- Interview met Patsy Houtmeyers, masterstudente Interieurarchitectuur (scenografie) aan de Universiteit Hasselt rond het onderwerp 'hergebruik in musea'.

- Ondersteuning van het Heilig Graf in hun zoektocht naar een herbestemming van twee educatieve objecten. Deze zijn opgenomen door de collectie van de Universiteit Gent.
- Sjabloon van een Facility Report aangeleverd aan de Heemkunde Kring Rijkevorsel naar aanleiding van bruikleenaanvragen voor de tentoonstelling 'Alles uit de Kast'.
- Advies aan Stedelijke Musea Lier in verband met de procedure 'Handgift'.
- Informatie over schilderijenrestauratoren en telefonisch advies over waterschade aan Stedelijk Museum Hoogstraten naar aanleiding van een calamiteit in het Stadhuis van Hoogstraten.
- Plaatsbezoek met Erfgoedcel Noorderkempen aan Talander Arendonk in verband met een tentoongestelde koorkap.
- Advies geformuleerd aan Erfgoedcel Noorderkempen over klimaatmetingen uitgevoerd in het Kaarsenmuseum in Baarle-Hertog.
- Informatie in verband met meubelrestauratoren bezorgd aan Stedelijk Museum Hoogstraten.
- Vraag beantwoord over asbest en erfgoed aan OVAM Mechelen.
- Interview aan studenten UA conservatie en restauratie.
- Informatie bezorgd aan Provinciaal Archief West-Vlaanderen over calamiteitenkar en inhoud.

De stafmedewerker behoud en beheer maakt deel uit van de 'Adviesgroep van behoud en beheer-professionals' en geeft advies aan Erfgoed Noorderkempen over dossiers in verband met subsidieaanvragen:

- 'Huur depot ruimte (ongeveer 200 m²) in de vliegtuigloodsen te Weelde', Heemkundekring Nicolaus Poppelius, Ravels

Workshop kantklossen, Begijnhofmuseum, maart 2017

Calamiteitenplan

In 2017 werden **3 evacuatieoefeningen** uitgevoerd in het Taxandriamuseum, het Nationaal Museum van de Speelkaart en het stadhuis (het Stadsarchief).

Op de locaties waar archief wordt bewaard (het Stadsarchief en het Nationaal Museum van de Speelkaart) staan collectiehulpverleningskits (CHV). Daarnaast zijn er kleine noodkits voorzien in het Begijnhofmuseum, het Taxandriamuseum en het erfgoeddepot. Deze worden jaarlijks nagekeken.

Het gebruik van de evacuatiestoel voor rolstoelgebruikers maakt ook onderdeel uit van de oefeningen.

ning met evacuatiestoel in het Museum van de Speelkaart

Integrated Pest Management

De insectenmonitors werden in 2017 nagekeken en de gegevens in de Excell-database gelogd. In L1 en L2 van het museumdepot zijn twee UV-lichtvallen van het type Chameleon geïnstalleerd. Dit moet het probleem met clustervliegen verminderen.

In de archieflokalen van het OCMW zijn ook insectenmonitors geplaatst om het probleem met zilversvisjes te monitoren.

RE-ORG project, aanpassingen in depot

IV. ONDERZOEK

Algemeen

In 2017 ondernam Archief & Musea Turnhout volgende acties rond wetenschappelijk onderzoek:

Binnen het Museum van de Speelkaart is onderzoek verricht over diverse onderwerpen:

- “Kartonnen wapens”: nieuw bronnenmateriaal is bekeken als aanvulling bij het in 2014 uitgevoerde onderzoek naar de rol van het kaartspel tijdens Wereldoorlog I.
- Voor activiteiten in het museum is verder gewerkt aan de geschiedenis van het kaartspel whist (“wiezen”), gele dwerg (“nain jaune”) en eenentwintigen.
- De studie uit 1970 van Leo Dignef over kaartspelen in de Turnhoutse regio is opnieuw ter hand genomen, met als bedoeling een vervolgonderzoek op te starten waarbij de situaties van toen en nu kunnen worden vergeleken. Er werd een opstartvergadering gehouden met Erfgoed Noordkempem, Heemkunde Vlaanderen en LECA. Er wordt een subsidiedossier uitgewerkt.
- De langlopende studie over het schamierjaar 1850 (met de internationale doorbraak van de Turnhoutse kaartenmakers) raakt stilaan afgerond. Aan de hand van enkele historische feiten wordt bekeken hoe, wanneer en waarom deze doorbraak zich heeft voorgedaan. De resultaten zullen worden gebruikt voor de tentoonstelling “Turnhouts drukwerk” (gepland voor 2019). Deze tentoonstelling maakt deel uit van een aantal initiatieven die de Belgische drukkerijmusea en grafische collecties voor 2018-2019 organiseren.
- Ten slotte deed het publiek herhaaldelijk een beroep op het museum voor de identificatie en datering van speelkaarten, met vragen over spelregels en -etiquette, over kaarten in de kunst, toekomstvoorspelling, het industriële verleden van Turnhout, enzovoort.

Ook in het Taxandriamuseum en het Begijnhofmuseum werden verscheidene onderzoeken gedaan:

- Voor de tentoonstelling “Manen en laarzen. Bijzondere verschijningen tijdens Turnhoutse veldslagen” in het Taxandriamuseum richtten kunstenaar en historicus Koen Broucke, Peter Hofland en Bart Sas.. De resultaten waren terug te zien in de tentoonstelling, in een fraaie en handzame publieksgids en in een educatieve publicatie. Op de Art Book Fair in Antwerpen werd de publieksgids gepresenteerd (14 oktober).
- Met de organisaties BOS+ en MUSée vond enkele malen overleg plaats over de deelname van het museum aan een educatieproject rond bossen, groen en duurzaamheid. Archief & Musea deed gericht onderzoek in de collecties van het Taxandriamuseum.
- Voor het Begijnhof is in 2017 een woningbeheersplan opgesteld en voor het Begijnhofmuseum is naast een beheersplan tegelijk ook een beheersvisie geformuleerd. Het onderzoek is verricht door het bedrijf ARAT en voor wat betreft het museum deels door Archief & Musea. Het beheersplan en de visie voor het museum werden door het college goedgekeurd. Het woningbeheersplan wordt overgemaakt aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.
- Filip Cremers en Peter Hofland waren als adviseurs betrokken bij de voorbereiding van de gidsenopleiding “Stadsregio Turnhout” van CVO Taxandria (sept. 2017 - juni 2018).

Net zoals de vorige jaren werd in mei 2017 een lijst met onderzoeksthema's op basis van bronnenmateriaal bewaard door het Stadsarchief en de musea verstuurd aan de departementen geschiedenis van verschillende Vlaamse universiteiten.

Het Stadsarchief voerde (mee) onderzoek uit naar:

- Herdenking van het einde van de Tweede Wereldoorlog
- De "stichting" Mermans verbonden aan het Begijnhof van Turnhout
- De fotocollectie van het Begijnhofmuseum
- De priester Paul Van Hal, via een interview met Christian Boone
- Bronnen over de Slag van Turnhout en de Slag op de Tielenheide naar aanleiding van een tentoonstelling in het Taxandriamuseum

De archivaris nam deel aan vergaderingen van de stichting Colloquium De Brabantse Stad vzw.

Publicaties

- "Hartenvijf", speciale aflevering van OKV.
- Bart Sas, "Archiveren houdt je fit", in META. Tijdschrift voor bibliotheek & archief, 2017/8, p. 21

Deelname aan protestactie OCE in Brussel, december 2017

Collectieregistratie en inventarisatie

Archief & Musea Turnhout maakt voor de registratie, inventarisatie en catalogering van de collecties gebruik van de **internationale standaarden**. Deze taken worden uitgevoerd door de cel behoud en beheer (museumcollecties & onroerend erfgoedcollecties) en door de cel archief en bibliotheek (archieven en boekencollecties)

In het kader van de ontwikkeling van de **erfgoedbank van de provincie Antwerpen** heeft Archief & Musea Turnhout advies gegeven. Verder werd er actief meegewerkt aan de verschillende testrondes.

Stadsarchief Turnhout maakt voor de online ontsluiting van de collecties gebruik van:

- Archiefbank Kempen (archieven)
- Bibliotheekcatalogus VUBIS (boeken)
- Erfgoedbank Noorderkempen (beeldmateriaal)
- Genealogie Turnhout (burgerlijke stand en bevolkingsregisters)

Cultureel en onroerend erfgoedcollecties

Cultureel erfgoed

In 2017 werden in totaal 2.255 nieuwe en unieke records met 4.395 foto's in het collectieregistratiesysteem ingevoerd. Regelmatig worden aan bestaande records wijzigingen aangebracht en extra informatie toegevoegd. In 2017 zijn er zo ongeveer 9.352 wijzigingen en toevoegingen gebeurd.

In het Excel-sjabloon zijn 540 speelkaartensets geregistreerd en 570 prenten zijn herverpakt in archiefdozen.

Onroerend erfgoed

139 van de 338 historische archeologische collecties van het Taxandriamuseum zijn geregistreerd op collectieniveau.

Archieven

De archivaris, de archiefmedewerkers en de vrijwilligers van het Stadsarchief zorgden in 2017 voor de ordening, de verpakking en de inventarisatie van 17 archiefbestanden. Al deze archieven en collecties werden toegevoegd aan de online databank Archiefbank Kempen.

Een medewerker en een vrijwilliger werkten verder aan het verpakken, nummeren en inventariseren van de collectie foto's. Geïntariseerde foto's ouder dan 1940 of waarvan de Stad Turnhout rechthouder is, worden in een tweede fase gedigitaliseerd en op de Erfgoedbank Noorderkempen geplaatst (zie verder).

Een bijzonder werk was het verzamelen, ordenen, verpakken en inventariseren van de collectie affiches van het Stadsarchief, met uitzondering van de tekstaffiches uit de beide wereldoorlogen. De collectie telt momenteel 758 affiches uit de periode 1828-2015.

De collectie "archiefstukken geordend op familienaam" (1514-1970) werd volledig zuurvrij verpakt en genummerd. Deze collectie bestaat uit zeer diverse archiefstukken van de 16e tot de 20e eeuw die in het

verleden (helaas) uit verschillende archiefreeksen werden gehaald en geordend op familienaam. Het gaat om maar liefst 2940 inventarisnummers.

De nog niet geïnventariseerde partituren bewaard door het Stadsarchief werden ontsloten in 3 nieuwe inventarissen:

- Collectie Andelhof (1870-1947)
- Collectie Emiel Verrees (1889-1928)
- Partituren uit de collectie van Jos Nuyts en August Hermans (1787-20e eeuw)

Zeven kleine en (zeer) grote privé-archieven werden geïnventariseerd:

- Archief van Turnvereniging Kracht en Zwier (1902-2002)
- Archief van Stad voor de Mens en AGALEV Turnhout (1970-2002)
- Archief van de Jef Buyckxstraat vzw (1981-2000)
- Archief van Christian Boone (1948-2007)
- Archief van Guy Beyens (1976-2002)
- Archief van Frans Beyens (1941-2006)
- Fotocollectie Begijnhof (19^e-20^e eeuw), met de medewerking van 2 gidsen uit het Begijnhofmuseum

Ten slotte werd ook verder gewerkt aan de ontsluiting van het stedelijk archief:

- Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans (SAMWD). Overdracht 2015 (1945-2009)
- Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans (SAMWD). Overdracht 2017 (1968-2015)
- Dienst Wegen, Groen en Mobiliteit. Overdracht 2014 (1903-2012)
- Dossiers inzake onroerende goederen: patrimonium en werken (1943-1996)
- Dossiers inzake ruimtelijke ordening (1946-1984)
- Dienst Ruimtelijke Ordening. Overdracht 2012 (1970-2010)

Wetenschappelijke bibliotheek “Antwerpse Kempen”

Een archiefmedewerker en drie vrijwilligers voerden in 2017 maar liefst 3.171 *records* toe aan de online catalogus. Het gaat dan om boeken, tijdschriften maar ook tijdschriftentitels. Zo werd in 2017 gestart met het opnemen in de catalogus van alle artikels verschenen in het Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring Taxandria en in het tijdschrift van Het Bezemklokje, de heemkundige Kring van Turnhout. Einde 2017 bevatte de catalogus 56.689 volumes.

De gemeenschappelijke catalogus met de Openbare Bibliotheek (Brocade) is inmiddels meer dan een jaar in gebruik. Het positieve gevolg is dat bezoekers van de OB hun weg vonden naar de wetenschappelijke bibliotheek van het Stadsarchief.

Een overzicht van de nieuwe aanwinsten verscheen regelmatig in “Taxandria Nieuws”, het ledenblad van de Kring Taxandria.

Ook dit jaar werden werken uit de wetenschappelijke bibliotheek afgevoerd op basis van het collectieplan (zie “Collectiemobiliteit en afstoting”).

In december 2017 werden losse heemkundige tijdschriften uit de wetenschappelijke bibliotheek ingebonden door een externe firma.

In het kader van het project “Short Title Catalogue Vlaanderen” (STCV) werden 113 beschrijvingen van oude drukken toegevoegd aan de STCV-databank van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. 82 daarvan waren afkomstig uit de bibliotheek van het Begijnhof van Turnhout, die sinds 2016 wordt bewaard in het Stadsarchief. Daarmee is het STCV-project voor Turnhout zo goed als afgerond. In 2018 zullen nog wel een aantal titelbladen van oude drukken gedigitaliseerd worden. De STCV-databank bevat uit de Turnhoutse collecties 2.842 oude drukken. In de bibliotheekcatalogus Brocade zijn nog eens 1.288 oude drukken, niet gedrukt in het huidige Vlaanderen, opgenomen.

Brainstormsessies beleidsplan, Hofke van Chantraine, juni 2017

Digitalisering

Vier vrijwilligers voegden gedigitaliseerde prentbriefkaarten, glasnegatieven en –positieven, dia's en foto's toe aan de online databank www.erfgoedbanknoorderkempen.be. Eind 2017 bevatte de databank zo'n 14.000 beelden.

Volgende digitaliseringsprojecten werden in de loop van 2017 uitgevoerd door verschillende vrijwilligers met de bookscanner van het Stadsarchief:

- Digitalisering en beschrijving van het prentenkabinet van het Stadsarchief; de beschrijvingen worden opgenomen in de collectiedatabank Adlib (verderzetting)
- Digitalisering van de burgerlijke stand: geboortes (1916-1917), huwelijken (1805-1818), overlijdens (1916-1917)
- Digitalisering van de oudste parochieregisters van Sint-Pieter (1566-1700)
- Digitalisering van nog niet gescande foto's uit de fotocollectie
- Digitalisering van nog niet gescande prentkaarten

De eigen bookscanner werd in samenwerking met Erfgoedcel Noorderkempen ter beschikking gesteld aan heemkundige verenigingen uit de regio.

De digitalisering van volgende archiefreeksen werd uitbesteed aan een firma:

- 232 technische tekeningen en kaarten op rol
- 19 protocollenboeken van Turnhoutse notarissen uit de 17^e en 18^e eeuw (lopend)
- Index op het bevolkingsregister van 1836-1846 (lopend)
- Burgerlijke stand, overlijdens, 1804-1848 (lopend)

Door het Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA) werden in de loop van 2017 volgende dragertypes opgehaald voor digitalisering: kwartduims audiotape (6 stuks), Betacam SP (3 stuks), U-Matic (52 stuks). Stad Turnhout sloot in het verleden een overeenkomst af met VIAA voor de digitalisering van het audiovisuele materiaal uit het Stadsarchief.

Einde 2017 is er een A3-scanner aangekocht. Deze zal hoofdzakelijk gebruikt worden voor de digitalisering van de speelkaartspellen.

Opnames "Kempenkuur", Museum van de Speelkaart, april 2017

Onderzoek op de collectie

Object van de maand

Maandelijks kiest Archief & Musea Turnhout één collectiestuk uit om het in de kijker te zetten. Dit 'Object van de maand' wordt uitgebreid beschreven op een objectfiche. Het project loopt sinds 2007. De fiches worden verspreid via infostands in de vier locaties van Archief & Musea Turnhout, de Openbare Bibliotheek, de onthaalruimte van het Stads kantoor, het Toerisme & UiT-kantoor, Natuurpunt Museum, Woonzorgcentrum De Wending en de Stadboerderij.

Object van de maand, Urne uit de IJzertijd, Heemkundige Kring Rijkevorsel, mei 2017

Per jaar wordt één fiche gewijd aan een gastinstelling uit de regio. Afgelopen jaar was dat de Heemkundige Kring van Rijkevorsel. De fiches worden gebundeld in een verzamelmapje. Het aantal trouwe fans dat objectfiches verzamelt neemt gestaag toe. Een overzicht van de objectfiches in **bijlage 6** p. 53.

Lezingen

In samenwerking met de Koninklijke Oudheidkundige Kring Taxandria:

- 8 maart: Gorik Goris over 'De Kempen bevrijd 1944'.
- 20 april: Marc Smets over 'De Kempen honderd jaar geleden'.
- 5 oktober: Jan De Beenhouwer, Stephan Delaruëlle en Bert Hendrickx over 'De site van het Kursaal van Turnhout, van de bronstijd tot nu'.
- 7 december: Bert Tops over 'Feestcultuur in Turnhout tijdens het Ancien Régime'.

De lezingen werden gratis aangeboden en vonden plaats op de zolder van het Taxandriamuseum of in het Stadhuis.

Archief & Musea Turnhout organiseerde of werkte mee aan de volgende lezingen:

- Op 10 juni, de dag van de verzamelaar, gaf Filip Cremers een lezing, 'Een kleine geschiedenis van whist'.
- 14 september: Gert Gielis over '500 jaar Hervorming in de Kempen'. In samenwerking met de Protestantse kerk Turnhout.

- 16 november: Filip Cremers presenteerde 'De verborgen passie van mijnheer pastoor'.

V. ONDERSTEUNING VAN HET DOCUMENTBEHEER

Het Stadsarchief staat in voor de ondersteuning van het documentbeheer bij de stadsdiensten en het OCMW en volgt daarbij de bepalingen van de Archiefwet van 1955 en het Decreet van 9 juli 2010 betreffende de bestuurlijk-administratieve archiefwerking.

De archivaris zorgde in 2017 voor de ondersteuning van volgende diensten op het vlak van ordening (dossierlijsten en digitale mappenstructuren), archivering en selectie en vernietiging:

- Stedelijke Academie voor Schone Kunsten (in kader van verhuizing)
- Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans (in kader van verhuizing)
- Communicatie
- Facility Management
- Financiën
- Personeelsmanagement
- Evenementenloket
- Jeugd
- Lokale Economie
- Milieu
- Ruimtelijke Ordening
- Projectencentrum vzw

Er werd verder werk gemaakt van het selecteren, ophijsten en herverpakken in zuurvrije archiefdozen van archief bewaard in archieflokalen buiten het Stadsarchief. De inhoud wordt per dienst opgenomen in een “dossierlijst”, die voortaan zal beheerd worden door de dienst zelf. In 2017 gebeurde dit voor de Juridische Dienst (afgesloten reeks), de dienst Communicatie, de dienst Huisvesting en de dienst Lokale Economie (inclusief Centrummanagement).

De archivaris was betrokken bij de opstart van het project “digitaal sociaal dossier” in samenwerking met de Sociale Dienst en de ICT-dienst van het OCMW. Dit project zal in 2018 worden uitgevoerd.

De mogelijkheden van een softwaretool voor het klasseren en archiveren van digitale dossiers werd bekeken samen met de ICT-dienst.

De pagina “Informatiebeheer” op het intranet werd uitgebreid met een lijst van de “contactpersonen documentbeheer” en met een deelpagina “Informatiebeheersplannen”. Deze bevat per dienst de bewaartermijnen en de richtlijnen voor selectie en vernietiging van de verschillende reeksen dossiers.

In het personeelsblad “Nipt” van mei 2017 verscheen een artikel over de selectie en vernietiging van dossiers op basis van de informatiebeheersplannen.

VI. PUBLIEKSWERKING

Algemeen

Op vraag van de Warande en Omnes verleenden we logistieke en financiële steun aan het project 'Vluchtauto' in het kader van het *Arab Cartoon Festival* in oktober. Zo werden op de groenzone voor de Warande en in de voortuinen van het Museum van de Speelkaart en het Taxandriamuseum auto's geplaatst die deel uitmaakten van de kunstinstallatie van de Syrisch-Duitse kunstenaar Manaf Halbouni. De installatie liep van september tot eind januari 2018.

Kunstenaar Manaf Halbouni installeert twee vluchtauto's op de parking van het Museum van de Speelkaart, oktober 2017

Op verzoek van VEBES, Vereniging van Blinden en Slechtienden Licht en Liefde, onderzocht het Taxandriamuseum welke mogelijkheden er zijn voor georganiseerde bezoeken voor deze doelgroep. In 2018 zal dit verder worden uitgewerkt.

In 2017 werd gestart met de voorbereiding van het jubileumjaar "20 jaar UNESCO Werelderfgoed - Vlaamse begijnhoven" (2018). Het Begijnhofmuseum en Erfgoed Noorderkempen haalden stakeholders rond de tafel om een feestprogramma uit te werken. Op lange termijn is een samenwerkingsplatform van begijnhoven wenselijk. De contacten met het Begijnhof van Kortrijk en Breda werden voortgezet.

Ten behoeve van de publiekswerking van het Begijnhofmuseum is een slideshow gemaakt rond het thema 'zorg' (met name ziekenzorg) die getoond is van maart tot het najaar. Deze presentatie is daarna vervangen door een slideshow over het leven van de begijnen.

De Nederlandstalige Kijkwijzer van het Begijnhofmuseum (met 10 hoogtepunten van het museum) werd vertaald naar Engels, Frans en Duits.
Verder ging een nieuwe medewerker publiekswerking aan de slag met try-outs voor verjaardagsfeestjes in het Speelkaartenmuseum. Deze zullen in 2018 doorlopend worden aangeboden.

The Whispering Room, Museum van Speelkaart, oktober 2017

Bezoekcijfers

Archief & Musea Turnhout ontving in 2017 in totaal 22.681 bezoekers. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bezoekers per locatie en een vergelijking met 2016.

Locatie	Aantal bezoekers 2016	Aantal bezoekers 2017
Begijnhofmuseum	5.003	4.154
Taxandriamuseum	6.374	5.506
Nationaal Museum van de Speelkaart	12.974	12.349
Stadsarchief	710*	672*
Totaal	25.061	22.681

*In de loop van 2017 ontving het Stadsarchief ook nog 171 schriftelijke vragen om informatie.

Het Begijnhofmuseum kende in 2017 een daling van de bezoekcijfers ten opzichte van 2016. Dit is te verklaren door twee factoren. Vanaf juni startten de wegwerkzaamheden in het Begijnhof, waardoor de hoofdboort met periodes gesloten was en bezoekers een hele omleiding moesten volgen. Door het ontbreken van stoepen was het Begijnhofmuseum een tijdlang bijzonder moeilijk toegankelijk. Een tweede factor is het aflassen van de 'kaarsjes op het Hof' op kerstavond, in 2016 nog goed voor 1200 bezoekers op één avond. Gezien de heraanleg van het Begijnhof is het eigenlijk een mirakel te noemen dat er nog zoveel mensen de weg naar het museum hebben gevonden.

Voor het Taxandriamuseum daalde het aantal bezoekers. De belangrijkste oorzaak ligt in het ontbreken van een tentoonstelling in het voorjaar en de zomer. De expo 'Manen en Laarzen', een project in samenwerking met de Warande, kon pas in oktober openen. Verder viel het weer tijdens de picknick in de tuin (augustus) een aantal keren tegen. Bovendien ging er in 2017 geen valkerijweekend door.

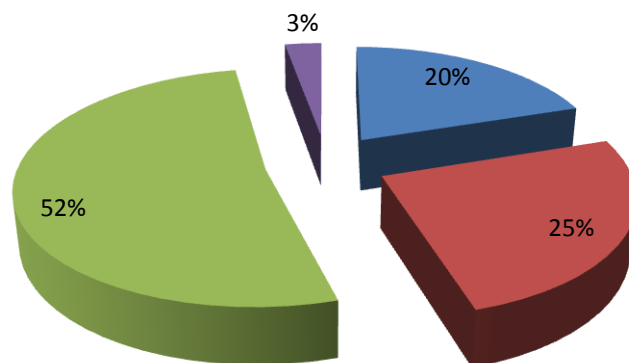
Ook in het Speelkaartenmuseum was er een lichte daling. Vermoedelijk liggen het niet vanzelfsprekende thema van de expo 'Lust en Leugen' en het uitstel van de opening van 'Harten 5' mee aan de basis. Bovendien werd het evenement 'Hartentroef (of Koekenbak)' afgelast omdat er te weinig tickets waren verkocht.

Het Stadsarchief kende de tweede jaar op rij een daling in de bezoekcijfers. Dit heeft vooral te maken met het feit dat steeds meer informatie online beschikbaar is. Daardoor kunnen onderzoekers en geïnteresseerden meer en meer van thuis uit werken.

Digitale bezoekcijfers van de 4 websites van Archief & Musea Turnhout zijn terug te vinden bij VII Communicatie.

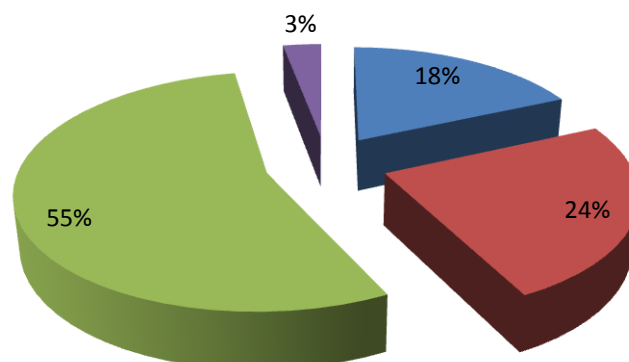
Bezoekcijfers 2016

■ Begijnhofmuseum ■ Taxandriamuseum
■ Nationaal Museum van de Speelkaart ■ Stadsarchief

Bezoekcijfers 2017

■ Begijnhofmuseum ■ Taxandriamuseum
■ Nationaal Museum van de Speelkaart ■ Stadsarchief

Publieksonderzoek

In april-juli 2017 nam het Stadsarchief deel aan een online publieksonderzoek voor archieven georganiseerd door FARO. Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed. In november ontvingen we daarover een voorlopig rapport. Een definitief rapport zal in de loop van 2018 worden bezorgd. 185 personen vulden de enquête geheel of gedeeltelijk in.

Sofie Vlamynck, master in de bedrijfspsychologie, deed gedurende een aantal maanden een kwalitatieve bezoekersbevraging in de drie musea. De resultaten zullen in 2018 worden verwerkt.

Tentoonstellingen

Een volledig overzicht van de tentoonstellingen vindt u in **bijlage 7** p. 54.

Tentoonstelling 'Manen en laarzen' van Koen Broucke in het Taxandriamuseum, oktober 2017

Opening "Harten 5" Museum van de Speelkaart, februari 2017

Evenementen

Een volledig overzicht van de evenementen vindt u in **bijlage 8** p. 55.

Industrial Revolution, Museum van de Speelkaart, juni 2017

*Open Monumentendag Vlaanderen,
Taxandriamuseum, september 2017*

Dag van de verzamelaar, Museum van de Speelkaart, juni 2017

Activiteiten

Een volledig overzicht van de activiteiten vindt u in **bijlage 9** p. 58.

Yoga voor kleuters, tuin Taxandriamuseum, juli 2017

Zoektocht van VLIEG, thema geur, Begijnhofmuseum, juli- augustus 2017

Picknick in de tuin van het Taxandriamuseum, juli- augustus 2017

Vorming

Een volledig overzicht vindt u in **bijlage 10** p. 59.

Vorming kruidentuin september 2017 door Dinamo

Vorming kruidentuin september 2017 door Dinamo

Zoektocht MOOOV, Taxandriamuseum, april 2017

Voor kinderen, scholen en families

De drie musea namen opnieuw (en met het nodige succes!) deel aan Vlieg, workshops in samenwerking met filmfestival MOOOV en Kunstendag voor Kinderen.

In het Begijnhofmuseum vonden succesvolle workshops plaats, die allen volzet waren:

“Wegwijs met kantklosjes” (1 maart en 7 augustus), “Kruidenleer” samen met DINAMO (27 september).

In het Taxandriamuseum waren er de workshops “Rubens en Rembrandt achterna” (26 februari), “Parelweven” (22 maart en 8 november) en “Yoga voor kleuters” (6 juli).

Een volledig overzicht vindt u in **bijlage 11** p. 60.

Kunstendag voor kinderen, november 2017

Testfeestje voor verjaardagen, november 2017

Workshop MOOOV

Voor senioren

Door de afwezigheid wegens ziekte van gids Trees Voorts in het aangepaste arrangement voor bewoners van woonzorgcentra noodgedwongen opgeschort voor onbepaalde tijd.

Een volledig overzicht vindt u in **bijlage 12** p. 62.

Zomer in het museum, rondleiding voor senioren in het Museum van de Speelkaart

Project 'jongerengidsen'

Vorig jaar werd besloten om een rustpauze in te lassen. Na 11 jaar intensieve werking met tieners in de musea leek een bezinning aangewezen. We kenden vele mooie en warme momenten, erg succesvolle activiteiten maar ook haperende projecten.

De rustpauze is benut om een grondige evaluatie uit te voeren. Hieruit concludeerden we dat de aanpak en het opzet moesten worden bijgestuurd. Sommige projecten sleepten voor ze konden worden afgerond te lang aan. We besloten minder activiteiten uit te denken en ze over kortere periodes uit te smeren.

Anderzijds wilden we van de jongerengidsen zelf een stevig engagement blijven vragen. Dat zou voor hen geen probleem mogen opleveren, als voldoende ruimte voor school en andere activiteiten behouden werd.

Een voorlopig programma met afgeslankte kalender is intussen uitgewerkt. Onze ambitie was om in september 2017 met een nieuw werkjaar te starten. Helaas werd dit niet gehaald omdat onvoldoende personele ondersteuning aanwezig was. In 2017 kon wel een deeltijdse medewerkster educatie worden aangeworven. In haar takenpakket zit ook de begeleiding van de jongerengidsen, mits externe begeleiding kan worden gevonden.

Opening tentoonstelling "Kattenkwaad" met Urbanus, Museum van de Speelkaart, december 2017

VII. COMMUNICATIE

Het drukke programma van 2017 zorgde voor een grote bedrijvigheid op communicatief vlak. Bijzondere aandacht ging dit jaar naar het Museum van de Speelkaart waar twee nieuwe museumzalen openden.

Communicatieplannen

De activiteiten en evenementen van 2017 werden gecommuniceerd via een reeks kanalen die Archief & Musea Turnhout standaard gebruikt: *vier websites, eigen nieuwsbrief en edities van partners, Stadskrant, UiT-magazine, sociale media, banners, lichtkranten, infoschermen, kubusdoeken, mailings...*

Grotere evenementen kregen een uitgebreid actieplan dat telkens afgestemd was op de specifieke doelgroepen. Aandacht ging hierbij dan naar visibiliteit in het straatbeeld, gedrukte media, online-communicatie, sociale media, persbenadering en advertenties. Dit gebeurde o.a. voor 'Industrial Revolution', 'Manen en Laarzen', 'Kattenkwaad', 'Vlieg door Turnhout'.

Voor 'Harten 5' en het speelkaartenlab, de nieuwe museumzalen van het Museum van het Speelkaart, werd een volledig communicatieplan opgesteld. Deze nieuwe museumopstelling was de start van een feestjaar voor het museum. In 2019 bestaat het 50 jaar. In de aanlooperperiode wil de organisatie de speelkaart promoten bij jong en oud. In 2017 leidde dit tot drie bijzondere evenementen die niet tot het standaardprogramma van een museum behoren: Industrial Revolution (techno-event voor jongeren), Whispering Room (casino-avond) en Hartentroef of Koekenbak (voor alleenstaanden). Voor het eerst deed het samenwerkingsverband een beroep op een extern communicatiebureau voor de opmaak van een strategie voor deze drie happenings.

Logo & huisstijl

Eind 2016 werd de naam TRAM 41 omgedoopt in 'Archief & Musea Turnhout', waardoor de noodzaak aan nieuwe logo's zich opdroeg. Omwille van de stedelijke verankering is het noodzakelijk dat nieuwe logo's passen binnen het huisstijlbeleid van stad Turnhout. Voorstellen moesten herhaaldelijk aangepast worden zodat pas in december 2017 een consensus bereikt werd. Het schepencollege stemde in met een eenvoudige typografische versie en wil het geheel opnieuw opnemen wanneer het gefuseerde stad & OCMW een gezamenlijke huisstijl ontwikkelen in 2019-2020.

**ARCHIEF &
MUSEA
TURNHOUT**

**TAXANDRIA
MUSEUM**

**NATIONAAL MUSEUM
VAN DE SPEELKAART**

**STADSARCHIEF
TURNHOUT**

**BEGIJNHOF
MUSEUM**

Online-communicatie

Websites

Archief & Musea Turnhout is voor de website verbonden aan de overkoepelende stedelijke website, en beschikt over vier deelsites: www.taxandriamuseum.be, www.speelkaartenmuseum.be, www.begijnhofmuseum.be, www.stadsarchiefturnhout.be. Deze sites worden zeer regelmatig bijgewerkt.

Een blik op Google analytics levert deze besluiten op voor 2017:

	BM	TAX	SPK	SA
Paginaweergaven	13 180	18 106	45 028	17 108
Unieke paginaweergaven	9 228	13 326	32 520	11 603
Gebruikers	Nieuwe: 3 617	Nieuwe: 4 506	9 489	3 793
Sessies	4 414	5 973	12 520	7 381
Nieuwe sessies	82,62 %	75,44 %	75,16 %	50,14 %
Pagina's per sessie	2,99	3,03	3,60	2,32

Herkomst sessies

****in afnemende volgorde***

Speelkaartenmuseum

82,53 % België

12,40 % Nederland

Overige: 5,07 %: Verenigde Staten, Duitsland, Engeland, Brazilië, 'onbekend', Frankrijk, Spanje, Italië*

Top 10 nationaal:

24,73 % Turnhout

15,79 % Antwerpen

7,92 % Brussel

3,95 % Gent

3,07 % Mechelen

Overige: Beerse, Mol, Geel, Hasselt, Sint-Niklaas*

Taxandriamuseum

81,90 % België

12,26 % Nederland

Overige: 5,84%: 'onbekend', Verenigde Staten, Duitsland, Canada, Engeland, Italië, Frankrijk, Spanje*

Top 10 nationaal:

32,48 % Turnhout

16,33 % Antwerpen

6,70 % Brussel

3,62 % Gent

2,90 % Beerse

Overige*: Mechelen, Kasterlee, Geel, Mol, Arendonk

Stadsarchief

86,7 % België

9,50 % Nederland

Overige: 3,8%: Verenigde Staten, Duitsland, Frankrijk, Canada, Brazilië, 'onbekend', Engeland, Spanje*

Top 10 nationaal:

50,73 % Turnhout

15,69 % Antwerpen

4,64 % Brussel

2,01 % Beerse

1,97 % Gent

Overige: Mechelen, Duffel, Arendonk, Heist-op-den-Berg, Geel*

Begijnhofmuseum

72,75 % België

18,85 % Nederland

Overige: 8,4%: Verenigde Staten, Canada, Zuid-Korea, Duitsland, 'onbekend', Brazilië, Engeland, Frankrijk*

Top 10 nationaal:

30,06 % Turnhout

14,95 % Antwerpen

8,44 % Brussel

3,21 % Mechelen

3,18 % Gent

Overige: Beerse, Geel, Westerlo, Sint-Niklaas, Arendonk*

Conclusies

- De cijfers geven een vertekend beeld voor het Stadsarchief omdat bezoekers vaak rechtstreeks geleid worden naar de websites 'Archiefbank Kempen' en 'Erfgoedbank Noorderkempen'.
Digitale bezoekcijfers van het stadsarchief zijn:
 - Genealogie Turnhout: 7.600 sessies
 - Archiefbank kempen: ca. 1.000 sessies per maand (2.964 sessies tussen 1 oktober en 31 december)
 - Cijfers van Erfgoedbank Noorderkempen konden voorlopig niet geraadpleegd worden.
- Wat het aantal paginaweergaven betreft, stemt de verhouding tussen de verschillende locaties overeen met de bezoekcijfers: de website van het Museum van de Speelkaart telde 45.028 paginaweergaven, het Taxandriamuseum 18.106, het Begijnhofmuseum 13.180 en het Stadsarchief 17.108.
- België was voor de vier websites het belangrijkste land van herkomst: 86,7 % voor het Stadsarchief, 82,53 % voor het Speelkaartenmuseum, 81,90 % voor het Taxandriamuseum, en 72,75 % voor het Begijnhofmuseum.
- Nederland stond telkens op de tweede plaats. Vooral bij het Begijnhofmuseum is dit opvallend: 18,85 % ten opzichte van 12,40 % voor het Speelkaartenmuseum, 12,26 % voor het Taxandriamuseum en begrijpelijkerwijze slechts 9,50 % voor het Stadsarchief.
- 3 tot 8,4 % van de sessies gebeurden vanuit het buitenland (uitgezonderd Nederland), wat opvallend is gezien de websites voorlopig enkel in het Nederlands aangeboden worden.
- Voor de musea kwam 20 tot 30 % van de binnenlandse sessies uit Turnhout, de overige vanuit de regio of elders in Vlaanderen. Voor het Stadsarchief ligt dit percentage uiteraard hoger: 50,73 %

In de loop van 2017 werd de deelsite '**Erfgoeddepot Noorderkempen**' vorm gegeven. Op enkele details na is de site klaar. Verwacht wordt dat die begin 2018 online kan.

Scholenplatform

In samenwerking met Provinciaal Cultuurhuis de Warande werd een scholenplatform opgericht. Doel is om via **Cultuurkuur** een website aan te bieden waar het scholenaanbod vanuit Turnhoutse cultuurinstellingen gebundeld wordt. De voorbereidingen hiervan gebeurden in 2017. De realisatie is begin 2018 voorzien.

Sociale media

Het samenwerkingsverband is erg actief op Facebook met twee pagina's: 'Musea Turnhout' en 'Stadsarchief Turnhout'. 'Musea Turnhout' heeft een wervend karakter en toont een blik achter de schermen van een museale werking. De pagina kreeg in 2017 20 % meer volgers. 'Stadsarchief Turnhout' kende een stijging van 42,4 % volgers en toont vooral foto's, filmpjes en weetjes over het oude Turnhout. Deze laatste pagina is pas einde 2016 in het leven geroepen wat de spectaculaire verhoging verklaart.

Sommige evenementen werden via Facebook gesponsord: Harten 5, Industrial Revolution (zowel voor het techno-gebeuren als voor de workshops), The Whispering Room, Hartentroef (of Koekenbak) en Kattenkwaad.

In december 2016 kreeg 'Musea Turnhout' een Instagram-account dat intussen 221 volgers heeft. In 2017 werden 93 foto's of filmpjes geplaatst, die regelmatig veel 'likes' opleverden.

De Turnhoutse musea zijn occasioneel actief op Twitter en LinkedIn.

Vooral bij 'Industrial Revolution' waarbij jongeren de voornaamste doelgroep vormden, werd sterk ingezet op online-communicatie. De campagne loodste Turnhout automatisch hoger in Google.

Meertaligheid

Hoewel aangekondigd, zijn een aantal plannen niet verwezenlijkt omwille van de drukte. De meertaligheid van de websites is daar één van. De Kijkwijzer van het Begijnhofmuseum werd alvast uitgebracht in een Franse en Engelse versie, en die zijn ook online beschikbaar. Een anderstalige folder voor het Museum van de Speelkaart volgt begin 2018.

Drukwerk

Voor de meeste activiteiten werd door de eigen vormgever een campagnebeeld gemaakt:

Affiches werden gedrukt voor:

- Harten 5: 2.700 ex.
- Industrial Revolution: 400 ex.
- Manen en Laarzen. Bijzondere verschijningen tijdens Turnhoutse veldslagen i.s.m. de Warande
- Kattenkwaad. 35 jaar Urbanus verstript: 500 ex
- Hartentroef (of Koekenbak): 250 ex.

Folders / flyers werden uitgebracht voor:

- Harten 5: tweeluik (7.000 ex.) en brochure met randactiviteiten (7.500 ex)
- Industrial Revolution: workshops (2000 ex) en techno-event (1.000 ex.)
- The Whispering Room: 2.500 ex.
- Manen en Laarzen. Bijzondere verschijningen tijdens Turnhoutse veldslagen – i.s.m. de Warande
- Kattenkwaad. 35 jaar Urbanus verstript: 7.000 ex
- Hartentroef (of Koekenbak): 3.000 ex
- Zoektochten 'Vlieg door Turnhout': 400 ex per locatie

Stickers voor Industrial Revolution: 1.000 ex

Doorslagformulier voor aanvraag boeken Stadsarchief: 2.000 ex

De verspreiding gebeurde met externe hulp (Rapid Affichage, Kempense Cultuurpromotie, Aeolus), mailings en eigen bedelingen. Afhankelijk van de aard van de activiteit gebeurde dit in de regio Turnhout of verder in Vlaanderen.

Speciale publicaties:

- Themanummer Openbaar Kunstbezit over de nieuwe opstelling van het Museum van de Speelkaart. Het boekje bevat 40 pagina's met mooie foto's en veel inhoudelijke info. De tekst is geschreven door Filip Cremers. Oplage: 1.000 ex.

- Publieksgids / catalogus 'Manen en Laarzen', Taxandriamuseum: 500 ex.
- Educatieve brochure 'Manen en Laarzen' voor het middelbaar onderwijs Taxandriamuseum: 1.000 ex.
- Engelstalige en Franstalige Kijkwijzer: brochure die bezoekers langs de meest interessante stukken van het Begijnhofmuseum loodst: 500 ex. per taal
- Objectfiches van de maand: 10 edities – oplage: 400 ex. per maand

Al het drukwerk werd voorzien van de Turnhoutse huisstijlbalk, de logo's 'erkend museum', provincie Antwerpen en de Vlaamse overheid. Meestal volgde de vermelding dat het museum gesteund wordt door deze overheden om de werking te garanderen. Die boodschap werd trouwens ook opgenomen in elk persbericht.

Betaalde publicaties & advertenties

Jaarlijks beschikt Archief & Musea over een bescheiden advertentiebudget dat ingezet wordt naar de beoogde doelgroepen.

- Archief & Musea Turnhout is lid van Prospekta, centrum voor cultuurcommunicatie van de provincie Antwerpen en partner van Suiker, de Kempense cultuurkrant – *cultuurminnend publiek*
- Advertentie 2/1 p over de drie musea in het zomermagazine en de pocketgids van Riebedebie (Toeristische attracties) – viertalig – *toeristen en gezinnen*
- Advertentie over de nieuwe opstelling van het Museum van de Speelkaart in de zomerpocketgids van Libelle
- ¼ pagina over het Museum van de Speelkaart in Werkweek, een magazine voor het middelbaar en voortgezet onderwijs in België en Nederland (oplage 10.250 euro) - *scholen*
- ½ kolom in Openbaar Kunstbezit Vlaanderen, editie september – *cultuurminnend publiek*
- De drie Turnhoutse musea verschenen in de Museumagenda 2018, de Belgische editie van Bekking & Blitz, in samenwerking met ICOM Vlaanderen – *cultuurminnend publiek*

Persbelangstelling

Archief & Musea Turnhout verstuurde negen persberichten in 2017:

- Nieuwe museumzalen 'Harten 5' en 'speelkaartenlab'
- Overhandiging archief Christian Boone
- Schenking collectie Willy Van Sprengel
- Industrial Revolution
- Vlieg door Turnhout
- The Whispering Room
- Manen en Laarzen. Bijzondere verschijningen tijdens Turnhoutse veldslagen
- Kattenkwaad. 35 jaar Urbanus verstript
- Hartentroef (of Koekenbak)

De keuze van de perscontacten (regionaal, nationaal, Noord-Brabant, cultuur, toeristisch, specifieke doelgroepen) gebeurde zorgvuldig afhankelijk van het thema. In de meeste gevallen was een persmap beschikbaar.

Zowat alle berichten werden opgenomen op de regionale pagina's van Gazet Van Antwerpen, Het Nieuwsblad en het Laatste Nieuws, soms uitvoerig. Ook de Regionale Televisiezender RTV kwam een aantal keer langs.

Vermeldenswaardig zijn:

- 'Willy Van Sprengel schenkt vanavond officieel zijn archief aan Stad Turnhout (maar doet voorlopig vrolijk verder)' – interview met Willy van Sprengel over de schenking aan het Stadsarchief, Gazet Van Antwerpen, 9 maart 2017, 2 pagina's
- 'Suppoosten: van erfgoedbewaarders tot bewakingsagenten' – interview met Sofie Wilder over de opleiding van erfgoedbewaker voor musea – Suiker, april 2017, 1 pagina
- 'Oliver Alex speelt unieke technoset tussen de industriële drukpersen van het Speelkaartenmuseum' – door Roel Sels – Suiker, editie juni, cover + 3 pagina's
- 'De sfeer van begin jaren 1900 in de fabriek, maar met een vette beat' – Gazet Van Antwerpen, 24 juni 2017, cover + 2 pagina's
- 'Koen Broucke over veldslagen, diepe wonden en historische sensaties' Uitgebreid artikel door Thomas Abelshausen over de expo 'Manen en Laarzen' - 100% Expo, editie september 2017, cover + 5 pagina's
- 'Museumcafé wordt goktent' – artikel over de casinoavond met Theater Stap in Gazet Van Antwerpen, 12 oktober 2017
- 'Van de tekentafel via het café naar de hemel', artikel over de expo 'Kattenkwaad' door Gunter Jacobs, Gazet Van Antwerpen – Podium – 15 december 2017, 1 pagina
- 'Goudmijn vol foto's. Christian Boone schenkt exclusieve glasplaten aan Turnhouts Stadsarchief' door Stijn Jansen, in Citta, 9 juni 2017, 5 pagina's

Ook de **nationale pers** pikte het programma van Archief & Musea Turnhout op:

- 'In België blijven de kaarten op tafel' – artikel over het WK Wiezen met quote van Filip Cremers (Museum van de Speelkaart) in De Morgen, november 2017
- 'Nieuw in het Speelkaartenmuseum' – artikel van An Devroe over 'Harten 5' in Openbaar Kunstbezit Vlaanderen, juli 2017, 4 pagina's.
- Koen Broucke was op 20 september 2017 te gast in Culture Club (Canvas) waar hij de expo 'Manen en Laarzen' aankondigde.
- Radio Klara, Pompidou - interview met Koen Broucke over 'Manen en Laarzen', 8 november 2017'
- Radio 1, Interne Keuken – interview met Koen Broucke, 18 november 2017
- 'Draagsporen van geschiedenis', uitgebreid interview met Koen Broucke door Geert Van der Speeten in De Standaard, 27 november 2017, 1 pagina.
- 'Manen en Laarzen' in Exponentieel Goed, De Morgen, 29 november 2017
- VRT journaal van 19 uur (16 december 2017): reportage over de expo 'Kattenkwaad. 35 jaar Urbanus verstript'

Verder werden de persberichten door talloze websites overgenomen.

Video-amateur Louis Vloemans maakte verschillende **filmpjes** over activiteiten van Archief & Musea Turnhout: The Whispering Room, de vernissaging van 'Manen en Laarzen', Open Monumentendag in het Taxandriamuseum. Voor een promotiefilmpje van **Kempenkuur** werden opnames gemaakt in het Speelkaartenmuseum. Tatyana Beloy testte er het speelkaartenlab.

Extra promotionele acties

- Naar aanleiding van de Opening van het Toeristisch Seizoen (zondag 23 april 2017) konden passanten zich verkleden in een speelkaartenfiguur.

- Tijdens het Filmfestival MOOOV stond een photobooth van 'Harten 5' in Utopolis (nu UGC) (april 2017). De film liefhebbers werden uitgenodigd in de kiss-cam om een foto te laten nemen en die foto te posten op de Facebookpagina van Musea Turnhout. De eigenaar van de foto met de meeste likes won een overnachting voor twee personen in een Turnhoutse b & b, twee filmtickets en een bezoek aan het Museum van de Speelkaart.
- De Kiss-cam van Harten 5 werd ook gebruikt tijdens 'Picknick op dinsdag' op de Grote Markt.
- Op de cultuurmarkt in Turnhout (zondag 17 september 2017) werden bezoekers uitgedaagd voor een spelletje Black Jack aan een authentieke casinotafel.
- Naar aanleiding van Erfgoeddag organiseerde FARO de wedstrijd 'Welke remedie tegen kwaaltjes kreeg jij mee van je grootmoeder?' Het Taxandriamuseum stelde een overnachting ter beschikking voor de winnaar, die gekozen werd door Guido Belcanto en Dirk De Wachter. Het koppel kwam de prijs verzilveren op 14 juli 2017.

Cultuurmarkt, 17 september 2017←

Kisscam, photobooth op de Grote Markt tijdens picknick op dinsdag, juli 2017

Samenwerking

Archief & Musea Turnhout werkte met verschillende partners om diverse doelgroepen te bereiken en de promotie naar een hoger niveau te tillen: dienst Communicatie, Toerisme & UiT, Erfgoed Noorderkempen, Steunpunt Vakantieparticipatie, Jeugddienst, Bibliotheek Turnhout, MOOOV, Cultuurcoördinatie, UiTPAS Kempen, Stripgids, Stadsboerderij, Herita, MOOS, Cultuurnet Vlaanderen (Publiq), de vriendenkringen van de musea, enz. Bijzonder is de samenwerking met Provinciaal Cultuurhuis de Warande naar aanleiding van de expo 'Manen en Laarzen' en met Theater Stap, die de animatie verzorgde tijdens 'The Whispering Room'.

Bewijsstukken

U vindt een selectie van bewijsstukken van de krantenartikels en persartikels in **bijlage 13** p. 63.

2 voorbeelden van externe communicatie waarin provincie Antwerpen als ondersteunende overheid werd opgenomen vindt u **bijlage 14** p. 72.

MOOOV kijkt af in het Museum van de Speelkaart, augustus 2017 (openluchtfilm)

VIII. ARCHIEF & MUSEA TURNHOUT ALS BEDRIJF

Beheersorgaan: museumraad

De museumraad bestaat uit de stafmedewerkers, de schepen voor cultuur, de manager van de cluster 'belevingvier vertegenwoordigers van de drie stichtende verenigingen en twee voor de Cultuurraad. De raad vergaderde op 13 februari, 8 mei, 12 juni, 18 september en 4 december.

Stafcel

De stafcelmedewerkers van Archief en Musea Turnhout vergaderen tweewekelijks.

Advies aan derden

Zie ook onder 'Vormingen en adviezen behoud en beheer'. (Hoofdstuk III)

Archief en Musea Turnhout werd meermaals gevraagd om input te geven in het kader van het nieuwe cultureel-erfgoeddecreet. Het diensthoofd volgde alle sectormomenten op. Archief en Musea Turnhout was als regionaal erkend museum ook regelmatig betrokken bij overlegmomenten in functie van de ontwikkeling van het nieuwe decreet (o.m. uitvoeringsbesluiten).

Verder verleenden we medewerking aan:

- De selectiejury voor de aanwerving van een educatief medewerker voor het stedelijk museum Hoogstraten.
- Advies over museologie aan stedelijke musea Lier
- Het Museum Tempelhof in Beerse vroeg advies rond de opslag van collecties en ook om een presentatie mogelijk te maken in het Taxandriamuseum.
- Klankbordgroep Musea Maaseik (i.f.v. nieuw beleidsplan)
- de selectiejury voor de aanwerving van een medewerker bij Erfgoedcel Noorderkempen
- Stakeholdersvergadering Riebedebie
- De archivaris werkte mee aan de voorbereiding van de aanwerving van een intergemeentelijke archivaris door Erfgoedcel Noorderkempen.
- Advies aan herinrichting nieuw museumconcept 'vers bloed' in Beerse: advies scenografie, vraag naar opslag, integratie documentatiecentrum en werking bibliotheek, collectieplan

Vertegenwoordiging

Archief & Musea Turnhout is vertegenwoordigd in diverse interne en externe overlegorganen:

- Museumnetwerk Noorderkempen: 7/3, 18/5, 19/9
- Landelijk museumoverleg 24/3: diensthoofd schetste problematiek afschaffing statuut erfgoedbewaker
- De archivaris nam deel aan studiedagen betreffende archief- en documentbeheer. Regelmatig is er overleg met collega-archivarissen uit de regio. Hij is lid van de werkgroep Lokaal Overheidsarchief van de VVBAD. In dit kader werkt hij mee aan een gemeentelijke selectielijst. Sinds oktober 2017 is hij ook bestuurslid van de sectie Archief van de VVBAD.
- Clusteroverleg sector 'Beleving' stad Turnhout - Sofie Wilder en Bart Sas
- 'VLAM/LeiM leidinggevenden' stad en OCMW Turnhout - Sofie Wilder en Bart Sas
- Werkgroep interne communicatie stad Turnhout – Ingrid Rombaut
- Redactieraden Stadskrant en UiT-magazine – Ingrid Rombaut
- Werkgroep 'Turnhout Speelt' – Ingrid Rombaut

- Werkgroep citymarketing – Sofie Wilder
- Dagelijks bestuur en stuurgroep Erfgoedcel Noorderkempen (projectvereniging) – Sofie Wilder
- ICOM Belgium/Flanders– Sofie Wilder is bestuurslid
- European Museum of the Year Association (een initiatief van de European Museum Forum) – Sofie Wilder is nationaal correspondent voor Vlaanderen
- Private Security Association (PSA) – Sofie Wilder is lid
- Toeristische Attracties vzw (nu Riebedebie) – dienst is lid
- Werkgroep drukkerijmusea o.l.v. MIAT – Filip Cremers is lid
- International Playing Card Society (IPCS) – Filip Cremers is lid
- Association of European Printing Museums (AEPM) – Filip Cremers is lid
- Kring van Archivarissen in de Provincie Antwerpen (KAPA) – Bart Sas is voorzitter
- Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek- Archief en Documentatie (VVBAD) – Bart Sas is lid

Personeelsbeleid

Boost

De fusie van de stedelijke administratie en het OCMW kreeg de titel 'Boost'. In 2017 werden een aantal ondersteunende diensten fysiek gebundeld. In juli startte een nieuwe manager voor de cluster 'Beleving', Ben Croon.

Medewerkers, vorming

Marie-Paule Peeters, registrator, verminderde haar arbeidsduur om medische redenen van 2/5 naar 1/5. Chris Van Mechelen, suppoost in het Taxandriamuseum, was langdurig afwezig door ziekte. Ze werd vervangen door Erik Dekort, die voordien collega Dries Leysen verving.

Museumgids Harry Stabel, jarenlang actief in het Begijnhof- en Speelkaartenmuseum, besloot op pensioen te gaan. In overleg met het CVO zal in 2018 worden gezocht naar nieuwe gidsen die met de opleiding gestart zijn.

De jaarlijkse receptie voor vrijwilligers en personeelsleden ging op 26 januari door in het Stadhuis (panorama Devries).

Tijdens het 'Bier & Pizzamoment' (personeelsuitstap) bracht het personeel en de vrijwilligers op 11 september een bezoek aan de landloperskolonie van Merksplas.

Medewerkers van Archief en Musea Turnhout namen deel aan o.a. volgende vormingen:

- 'Klein museum, groot bereik' – een traject voor lokale (stads)musea over hun participatieve werking (FARO i.s.m. stedelijke musea Lier en Mechelen, vier bijeenkomsten)
- 'Oogst wat je zaait. Immaterieel cultureel erfgoed en musea in de praktijk'. Tapisplein en ICOM Belgium/Flanders op 31 mei
- Denk- en inspiratiedag 'Naar een versterkt regionaal erfgoedweefsel, georganiseerd door FARO, OCE en ICOM Belgium/Flanders op 15 juni
- "Begijnenbeweging gisteren en vandaag" (begijnhof Breda, 23/8)
- Werkbezoek ICOM Belgium/Flanders Teseum Tongeren op 18/9
- Infosessie over subsidielijnen i.v.m. het Jaar van het Europees Erfgoed 2019 op 19/9
- Studiedag kennisuitwisseling Werelderfgoed (Vlaanderen en Nederland) op 9/10

- Cursus “Leren waarderen” (FARO, drie lesdagen)
- Verplichte bijscholing bewakingswet (leidinggevende en 4 bewakingsagenten) bij Seris en G4S
- Cursus fotografie
- Jaarlijks congres NEMO (Network of European Museum Organisations): ‘Open Heart Surgery. The Value of Museum Collections.’ in Gent 9-10/11

Bier en pizza, september 2017

Afscheid van gids Johan in het Begijnhofmuseum

Vrijwilligers

Archief & Musea Turnhout kon ook in 2017 beroep doen een veertigtal onbezoldigde vrijwilligers, zowel in het Nationaal Museum van de Speelkaart (o.m. als drukkers) als in het Stadsarchief (registratie en inventaris). In het Taxandriamuseum gaven drie kantwerksters kantklosdemonstraties tijdens evenementen of groepsbezoeken. Ook de leden van de museumraad zetten zich vrijwillig in.

Enkele vrijwilligers van Archief & Musea Turnhout

Stagiairs/jobstudenten

In 2017 had Archief en Musea geen jobstudent in dienst tijdens de zomermaanden.

Sofie Vlamynck, master in de bedrijfspsychologie, deed gedurende een aantal maanden een kwalitatieve bezoekersbevraging in de drie musea. De resultaten zullen in 2018 worden verwerkt.

Tim Verboven werkte aan een paper voor master in de overheidsmanagement (KULeuven). Hij interviewde het diensthoofd.

Financieel beleid

De jaarrekening werd bij het ter perse gaan van dit jaarverslag nog niet goedgekeurd door de gemeenteraad. Een voorlopige versie vindt u als **bijlage 15** p.73.

In april kon de langverwachte nieuwe kassasoftware 'Odoo' in gebruik worden genomen. Met deze software kan het publieksbereik continu worden gemeten door postcoderegistratie. De resultaten worden in 2018 verwacht.

Infrastructuur

Na de verhuis van de burelen van de administratie van Archief & Musea Turnhout naar het Speelkaartenmuseum dienden nog een aantal aanpassingen te gebeuren.

In totaal werd er voor 79.894 euro investeringen aan de gebouwen gedaan, onder andere:

- Vervanging ramen museumcafé Speelkaartenmuseum door aluminium schrijnwerk (47.590)
- Uitbreiding inbraakdetectie en camerabewaking in museumcafé Speelkaartenmuseum;
- Aanpassing bedieningspaneel inbraakdetectie en aanmaak gepersonaliseerde badges voor medewerkers;
- Herstelling lekkende lichtkoepels Begijnhofmuseum.

Plaatsing nieuwe ramen museumcafé

En verder liet de dienst Facility Management voor een totaal van 41.635 euro onderhoudswerken uitvoeren, o.a.:

- Vervanging van een glaspaneel in de glazen liftkoker van het Taxandriamuseum;
- Onderhoud (rolstoel)liften Speelkaarten- en Taxandriamuseum;
- Onderhoud en herstelling inbraak- en detectiesystemen;
- Herstelling slagboom Speelkaartenmuseum;
- Glasreiniging;
- Onderhoud brandblustoestellen;
- Nazicht bliksembeveiliging.

Wegenwerken Begijnhof 2017

IX. BIJLAGEN

Bijlage 1: Aanwinsten

Wijze van verwerving	Titel	Datering	Omvang en medium
Handgift	Tekeningen en rapporten uit het archief van CBR, Turnhout	ca. 1900-1935	1 archiefdoos
Handgift	Dia's over kerststallen en over begijnhoven van Guy Van de Walle	ca. 1970	2 containers met dia's
Handgift	5 foto's naar aanleiding van viering 10 jaar Alto en 1 boekje van turnvereniging "Vermaak na Arbeid" uit Herentals	ca. 1950	5 foto's en 1 boekje
Handgift	Papierpers in hout	ca. 18de eeuw	1 pers
Handgift	Bidprentjes, prentbriefkaarten van Turnhout en van andere Belgische steden	ca. 1920-1960	10 prentbriefkaarten van Turnhout
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	Fotoalbum en 10 losse foto's	ca. 1850-1900	1 album en 10 foto's
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	3 kanten zakdoeken		
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	2 foto's, drukwerk betreffende Scouts	ca. 1930-1964	1 pak

Handgift	2 kapmantels, 4 mutsjes en 2 witte onderbroeken	20ste eeuw	8 stuks
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	Krantenknipsels "Opzoekingen uit de eerste tijden van Turnhout's bestaan",	ca. 1930	1 omslag
Handgift	Ingekaderde oorkonde van het koor "Campinaria"	22/okt/77	1 stuk, ingekaderd
Ovedracht door de Stedelijke Openbare Bibliotheek	Jaarverslagen en drukwerk van de Openbare Bibliotheek	1972-2006	1 archiefdoos
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	Foto van praalwagen tijdens het Eeuwfeest in 1930, "Billard Club 'Onder Ons'"	1930	1 stuk, ingekaderd
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	"Voor outer en heerd. 1798-1948", knipselboek gemaakt door Martha en Lydia Van Baelen als schoolwerk	1948	1 stuk
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	Stamboom van de familie Van Mierlo en foto's en documentatie (fotokopieën) betreffende "De gemeenschap" (periode van de Tweede Wereldoorlog)	ca. 1940-2017	1 omslag
Handgift	2 reisvaliezen met kantperkamenten, ordinaal, kantklosjes, speldenkussens, priemen en bandegarens.	19de eeuw - 20ste eeuw	2 koffers
Handgift	Archief en drukwerk van Turnhoutse Oud-Scouts (TOS) en van Sint-Joris Schouts en Gidsen	20e eeuw	13 dozen en 8 losse mappen en classeurs
Handgift	Archief en foto's van het Begijnhofkoor H. Kruis, koorboeken	1947-2016	4 dozen en 2 valiezen
Handgift	10 prentbriefkaarten van Retie, nog niet in de collectie van het Stadsarchief	20e eeuw	10 prentbriefkaarten

Handgift	Documentatie (kopieën) over Turnhoutse gebouwen en over Remi Lens	20e eeuw	15 prentbriefkaarten, 1 map tekeningen, 1 map schetsen Remi Lens
Handgift	Verslagen van de Sportraad (1972-2002), Documentatie over de Lokerenkapel, drukwerk	20e eeuw	3 mappen
Handgift	Getypte liedjestekst van liedje gezongen ter gelegenheid van 10 jaar ALTO in Turnhout; 1 luxe sigarenkist ALTO	20e eeuw	4 stukken
Handgift	Foto van Orpheus (19e eeuw) en maandblad van de Turnhoutse zwemvereniging (1951-1953)	19e-20e eeuw	1 foto en 1 pak drukwerk
Overdracht door de dienst Patrimonium	Akten 2438/3-2733	20e eeuw	12 dozen
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	uniformvest Burgerwacht - lithosteen	eind 18de eeuw/begin 20ste eeuw	1 uniformvest + 1 lithosteen
Overdracht door de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten (SASK)	Archief van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten (SASK)	1944-2017	66 dozen
Overdracht door de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans (SAMWD)	Archief van de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans (SAMWD)	1968-2015	36 dozen en 2 rollen (bouwtekeningen)
Handgift	Archief van DIAC en TBWW	ca. 1980-2000	50 dozen, 7 classeurs en 1 rol
Handgift door de Vrienden van het Begijnhof vzw, Begijnhof 56, 2300 Turnhout	Bidprentjes (2 classeurs), ingekaderde affiches en foto's van begijnen en priesters (593 foto's)	ca. 1900-2000	2 classeurs en 7 prentendozen
Handgift	1 groot en 1 klein kantkussen	20ste eeuw	2 kantkussens
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	Archief van Charles Verwaest, voorzitter COO en lid van beheerrat Turn. Mij van Goedkope Woningen	ca. 1950	0,40m

Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	Oude glasplaten (negatieven) afkomstig uit het huis Leopoldstraat 18 (zolder), vroeger eigendom van Frédéric Le Paige (1903-1974), gehuwd met Fanny Diercxsens (1903-1973). Opnames wellicht van Alexander Diercxsens	ca. 1860	1 houten kistje en glasplaten ingepakt in krantenpapier
Handgift door Geschied- en Oudheidkundige Kring van de Antwerpse Kempen Taxandria	Brief en bijlagen van Voetbalvereniging Alberta en foto van onbekende vereniging	ca. 1917	1 omslag
Handgift	2 Mis en vesperboeken Brepols en Splichal	ca. 1955	2 boeken
Handgift	2 Mis en vesperboeken Brepols en Proost	ca. 1950	2 boeken
Handgift	Archief van pastoor Jozef Van Bedaf betreffende de H.Hartparochie en kerkboekjes	ca. 1970-2000	40 archiefdozen en 5 classeurs
Handgift	Persoonlijke documenten van de familie Dierckx uit Turnhout	18e eeuw	1 omslag
Handgift	o.a. doopkledij	20ste eeuw	
Overdracht door de Lokale Politie, zone Turnhout	Personeelsdossiers van de gemeentepolitie (dossiers ouder dan 75 jaar)	ca. 1920-1980	1 rode plastic bak
Overdracht door Facility Management	Archief van stadsarchitect Dirk Vandenberghe	ca. 1990-2000	verhuisdozen en archiefdozen
Overdracht door de Stafdienst	Archief van de Juridische Dienst	1964-2015	63 archiefdozen
Overdracht door het Secretariaat	Archief van de Politieraad	1987-2002	4 archiefdozen
Aankoop	3 schilderijen van Koen Broucke		
Aankoop	Brevarium Romanum		
Schenking	Collectie Willy Van Sprengel		
Aankoop	Kunstenmap Suiker		
Aankoop	Schilderij Alfons Waterschoot, olieverf op doek, 't Schaepershuis te Kluis' (Kasterlee)		
Aankoop	Tekening met kaartspelers	18 ^{de} eeuw	

Bijlage 2: Collectiemobiliteit en afstoting

Titel	Archiefvormer	Datering	Omvang
Dossiers verhuizers binnen de gemeente	Burgerzaken	2004-2006	5 meter
Archieven van Kempisch Legioen en Dora werden overgedragen aan het SOMA	Jos Huybreghts		1,5 meter
Archief van Personeel OCMW: agenda's met oog op zittingen OCMW-raad (1992-2008), stukken betreffende berekening vakantiegeld (2010-2012), aanvragen fietspremie (2007-2013), belastingsfiches (2012), lijsten prikklok (2014)	OCMW		0,60 meter
Archief van stedelijke lagere school (B.L.O): aanwezigheidsregisters	Stad Turnhout	1952-1985	0,50 meter
Stukken betreffende de aanstelling van gemeentelijke mandatarissen in diverse organisaties (adviesraden, vzw's, ...)	Stad Turnhout	1983-1995	0,20 meter
Archief van de dienst Patrimonium: werkdossiers en documentatie	Stad Turnhout	1997-2013	24 classeurs en 4 dossiers
RSZ-kwartaalaangiften van 1950-1964, 1967-1970 (2 classeurs), 1968-1970, 1979-1984 en 1990 (2 classerus)	Personeelsmanagement	1950-1990	0,60 meter
Stukken betreffende de praktische organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2006, Vlaamse en Europese verkiezingen van 7 juni 2009 (2 classeurs), federale verkiezingen van 10 juni 2007, gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 14 oktober 2012	Burgerzaken	2006-2012	0,80 meter
Archief van de dienst Toerisme en UIT: Evaluatieformulieren : 2007-2008-200-2010; Rondleidingen : 2006-2007-2008-2009-2010; Collegebeslissingen : 2007; Ontvangsten : 2005-2006-2007-2011-2012; Lijsten cadeaucheques : 2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013; Briefwisseling : 1996, 2004, 2005 en 2006; Open Monumentendag : 1994-1997-1998-2002-2003-2004-2005; Babybomen : 1996-1999-2002-2003; Onthaaldag nieuwe inwoners : 1996; Competentiewoordenboek en huisstijl; Begroting Toerisme/Stadspromotie; Verlooren Mondagh : 2003-2004; Verbruik recepties-vergaderingen; Terrastheater : 1992 – 1993 - 2001; Aanvragen stadsmateriaal : podium-vlaggemasten e.a. 2001	Toerisme en UIT	1992-2010	5,00 meter
Archief van Communicatie	Communicatie		4,00 meter

Dossier inzake het leveren en plaatsen van een sanitaire inrichting in het woonwagenpark (Onroerende goederen - werken)	Openbare Werken	1983-1986	0,10 meter
Dossiers inzake de aanbesteding van de afbraak van krotwoningen	Openbare Werken	1962-1973	0,30 meter
Archief van de Warande: rekeninguittreksels van Aktuwa over 2006-2007 en 2007-2008	Warande	2006-2008	0,20 meter

Bijlage 3: Bruiklenen

Archief & Musea Turnhout werkte in 2017 mee aan **5 tentoonstellingen** of studies door het ter beschikking stellen van bruiklenen.

GENT

Provinciaal Cultuurcentrum Caermersklooster, tentoonstelling 'Tegenwind. Armoede in België sinds 1800' 1 september 2017 – 26 november 2017

T03270	Reglement van de Weldadigheidskring Turnhout	axandriamuseum
T01764	Dwangmolen van Hoogstraten, Frans Gaillard	Taxandriamuseum

BAARLE-HERTOG

Het Kaarsenmuseum, vaste opstelling, 20 april 2017 – 20 oktober 2017

T01623	Ex-voto in de vorm van een mannelijk figuur	Taxandriamuseum
T04306	Ex-voto in de vorm van een vrouwelijk hoofd	Taxandriamuseum
T04311	Ex-voto in de vorm van twee voeten	Taxandriamuseum
T01625	Ex-voto in de vorm van een vrouwelijk figuur	Taxandriamuseum
T01637	Ex-voto in de vorm van twee spiralen	Taxandriamuseum
T01622	Ex-voto in de vorm van een oor	Taxandriamuseum
T01621	Ex-voto in de vorm van twee ogen	Taxandriamuseum
T01616	Ex-voto in de vorm van een paard	Taxandriamuseum
T01615	Ex-voto in de vorm van een schaap	Taxandriamuseum
T01595	Ex-voto in de vorm van een varken	Taxandriamuseum
T01588	Ex-voto in de vorm van een paard	Taxandriamuseum

GROBBENDONK

Sint-Lambertinuskerk, Grobbendonk, tentoonstelling 'Mercurius Herontdekt' 23 april 2017 – 27 oktober 2017

T11777	Romeinse dakpan: imbrex	Taxandriamuseum
T11778	Romeinse dakpan: tegula	Taxandriamuseum

TURNHOUT

Cultuurcentrum de Warande, tentoonstelling 'AR-TUR – Kempenatlas, het geheugen en de toekomst van een regio' 16 september 2017– 19 november 2017

T03541	Tekening, Eygenhandige tekeninge van Charel Xhenceval	Taxandriamuseum
Bouwdossier		
1907-4265	1 tekening, 2 kalken, 2 brieven	Stadsarchief
ON 1095	1 notariaal register met kaart	Stadsarchief
Rollen 054	Plan de differents alignemens de Chaussée d'Anvers vers la Hollande et Turnhout	Stadsarchief
Rollen 159	Plan de la Direction du Chemin de fer Américain de Turnhout à Postel. Partie de ce Chemin sur le territoire de Turnhout	Stadsarchief

RIJKEVORSEL

Gemeenschapscentrum Rijkervorsel, tentoonstelling 'Alles uit de kast. Archeologische vondsten uit Rijkervorsel' 28 oktober 2017 – 7 januari 2018

ARCH102	Pot	Taxandriamuseum
ARCH109	Pot	Taxandriamuseum
ARCH111	Marneschaal	Taxandriamuseum
ARCH112	Jogasseschaal	Taxandriamuseum
ARCH114	Marneschaal	Taxandriamuseum
ARCH138	Bronzen kokerbijl	Taxandriamuseum

Bijlage 4: Uitleendienst tentoonstellingsmateriaal

TURNHOUT

OCMW, Budgetbeurs Koopkracht van 7 februari 2017 tot en met 31 maart 2017

OD-TURNHOUT

Tuparen, driejaarlijkse kanttentoonstelling van 28 oktober 2017 tot en met 29 oktober 2017

TURNHOUT

Poltie Noordbrabant, mei 2017-juni 2017

TURNHOUT

IVR Schelde - Kempen, fototentoonstelling naar aanleiding van 25-jarig bestaan van 7 oktober 2017 tot en met 15 oktober 2017

Bijlage 5: Preventieve conservatie- en restauratiebehandelingen

Voltooide behandelingen in 2017:

• T03270	Pentekening 'Reglement van de Weldadigheidskring Turnhout'
• Tegeltabelau:	losmaken, ontzouten en inplanting in schouw
• T01316.3-6	Idyllisch landschap met slapende koewachter en meid van Franciscus Xavéry
• Archief kapittel	38 charters

Bijlage 6: Object van de maand

In 2017 werden 10 fiches gemaakt:

- 101/ februari: Colombian Press
- 102/ maart: De Warande Tapes
- 103/ april: Besloten Hof
- 104/ mei: Urne uit de Ijzertijd
- 105/ juni: Bidet
- 106/ juli-augustus: Gele dwerg
- 107/ september: Campinia Deo pulchris
- 108/ oktober: Knipprent "Aanbidding der Herders"
- 109/ november: Luik "Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand"
- 110/ december- januari: Een speelkaartenbelasting uit 1609

Bijlage 7: Tentoonstellingen

Lust en Leugen: Roomse intriges op speelkaarten

Museum van de Speelkaart

Verlengd tot 31 augustus 2017

Een 18de-eeuws jansenistisch anti-pausspel vormt het uitgangspunt voor actuele thema's als religieus en moreel fundamentalisme, machtshonger en scherpe satire.

m.m.v. Clementine Diepen

Aantal bezoekers in 2017: 8.552

Harten vijf

Museum van de Speelkaart

Vanaf 14 februari 2017

Nieuwe vaste opstelling over de geschiedenis en het gebruik van de speelkaart + Speelkaartenlab Cartamundi 'De toekomst is begonnen'.

Aantal bezoekers in 2017: 12.425

Manen en Laarzen. Bijzondere verschijningen tijdens Turnhoutse veldslagen – Koen Broucke

Taxandriamuseum

20 oktober 2017 tot 31 januari 2018

Koen Broucke is kunstenaar én historicus. Historisch onderzoek speelt een essentiële rol in zijn ontwerpen. Hij gaat in dialoog met de collectie van het Taxandriamuseum en brengt erfgoed en beelden samen met tekeningen, video's, installaties en performances.

I.s.m de Warande

De vzw Slag van Turnhout herdenkt de Slag van Turnhout op zaterdag 21 oktober 2017 in het Kasteel van de Hertogen van Brabant.

Aantal bezoekers in 2017: 1.569

Kattenkwaad. 35 jaar Urbanus verstript

Museum van de Speelkaart

16 december 2017 tot 31 maart 2018

De Belgische komiek viert in 2017 zijn 35ste jaar als stripheld. Naar aanleiding daarvan wordt een kaartspel met zijn typische grappen en grullen uitgebracht. Een expo waard.

In samenwerking met WPG Uitgevers

Aantal bezoekers in 2017: 1.098

Bijlage 8: Evenementen

Turnhout by night

Zaterdag 21 januari 2017: van 14 tot 24 uur

De wandeling voert langs het Begijnhof- en het Taxandriamuseum

Gratis bezoek in de twee musea. Gidsen zijn in het Begijnhofmuseum aanwezig van 15 tot 23 uur en in het Taxandriamuseum van 17 tot 24 uur (incl. kantwerksters).

Aantal bezoekers in 2017: 968 (Begijnhofmuseum) en 622 (Taxandriamuseum)

Erfgoeddag

Zondag 23 april 2017 – 10 tot 17 uur

Thema: zorg

Gratis toegang in de drie musea van 10 tot 17 uur + kantdemonstraties

Begijnhofmuseum: digitale fotopresentatie + rondleidingen om 11 uur en om 15 uur over het ziekentriduüm en de rol van de begijnen in de infirmerie, het onderwijs en de Heilige Geesttafel.

Aantal bezoekers: 58 (Begijnhofmuseum), 101 (Taxandriamuseum) en 53 (Speelkaartenmuseum)

Dag van de verzamelaar

Nationaal Museum van de Speelkaart

Zaterdag 10 juni 2016

Ruilbeurs van 10 tot 14 uur

14 uur: Lezing 'een kleine geschiedenis van whist' door Filip Cremers

Aantal deelnemers in 2017: 86

Opening Toeristisch seizoen

Zondag 23 april 2017 – 10 tot 17 uur

Start van het nieuwe seizoen met promostandjes en animatie op de Jacobsmarkt.

Ook Archief & Musea Turnhout baat er een stand uit. Activiteit: mogelijkheid om zich te verkleden als speelkaartenfiguren. Ter plaatse wordt een foto gemaakt die de bezoeker meteen kan meenemen.

Concert Spiegel Strijkkwartet

Begijnhofkerk

Zondag 14 mei om 15 uur

Kaarten: 10 euro

Een organisatie van de vzw Vrienden van het Begijnhof van Turnhout

Industrial Revolution

Museum van de Speelkaart

Zaterdag 24 juni 2017 – avond/nacht

Audiovisuele show van geluidskunstenaar Oliver Alex waarbij hij zowel live muziek als een VJ performance brengt. Met workshops en eetstandjes.

→ kadert in het feestjaar van 'Harten 5'

Aantal deelnemers in 2017: 200

MOOOV kijkt af

Woensdag 30 augustus 2017 om 21.15 uur

Parking Museum van de Speelkaart

Naar jaarlijkse traditie trekt MOOOV filmfestival einde augustus langs verschillende locaties voor een portie openluchtcinema. Dit jaar staat ook het Museum van de Speelkaart op het programma.

Film: Alone in Berlin

Tussen 19.30 uur en 21 uur kunnen de film liefhebbers het museum bezoeken.

Aantal deelnemers: 89

Open Monumentendag Vlaanderen

Zondag 10 september 2017, van 10 tot 17 uur – thema: herbestemming

Evenement van Herita waarbij onroerend erfgoed centraal staat.

Gratis toegang

Activiteiten

- Taxandriamuseum: Huis metten Thoren in vroegere jaren.
Het Taxandriamuseum is gevestigd in de oudste nog bewaarde burgerlijke woning in Turnhout. Deze patriciërs woning, die stamt uit de 16de eeuw, is nauw verbonden met de geschiedenis van de stad. Ondanks de 'modernisering' door de talrijke roemrijke bewoners, herbergt het 'Huis metten Thoren' nog vele sporen van zijn bouwgeschiedenis, die vaak aan het oog van de museumbezoekers ontsnappen. Stephan Delaruelle toont tijdens een rondleiding in en rond het gebouw de vele gedaanten en de kleurrijke restauratiegeschiedenis van dit uitzonderlijke monument. Rondleidingen om 10.30 uur, 13 uur, 14.30 uur en 16 uur (maximum 20 personen per groep)
- Stadsarchief: bezoek de toekomstige site van de Bib en het Archief
Begin 2018 starten de werken aan de oude bibliotheek op de Warandesite. De Bib en het Archief zullen er samen hun intrek nemen en hun werking gezamenlijk uitbouwen. Op Open Monumentendag wordt de maquette getoond en een kleine fototentoonstelling over verleden en toekomst. Volg bovendien de rondleiding over de plannen en het gebouw.
Je kan tussen 10.00 en 18.00 uur steeds binnenlopen in het oude bibliotheekgebouw. Rondleidingen over de plannen en het gebouw zijn er om 11.00, 13.00, 15.00, 17.00 uur
Duur: ongeveer 60 minuten.

Aantal bezoekers: 47 (Begijnhofmuseum), 210 (Taxandriamuseum) en 81 (Speelkaartenmuseum)

Cultuurmarkt Turnhout

Zondag 17 september 2017 van 10 tot 17 uur

Start van het nieuwe cultuurseizoen met gratis toegang in de musea en stand van Archief & Musea Turnhout op de cultuurmarkt.

The Whispering Room

Museum van de Speelkaart

Zaterdag 14 oktober 2017

Casinoavond in retrosfeer met poker, Blackjack en Amerikaanse roulette. De begeleiding gebeurt door professionele croupiers. Theater Stap zorgt voor ontvangst en animatie.

→ kadert in het feestjaar van 'Harten 5'

Aantal deelnemers: 61

Nacht van het Kempens erfgoed

Vrijdag 20 oktober 2017

- Museum van de Speelkaart: Initiatie van het spel Blackjack en bierproeverij van Kempense bieren, 20.00-24.00 uur
- Taxandriamuseum: Exclusieve avondopening (19 uur tot 23 uur) van de expo 'Manen en laarzen. Bijzondere verschijningen tijdens Turnhoutse veldslagen'. Historicus en kunstenaar Koen Broucke leidt het publiek zelf rond om 19.30 uur en om 21.30 uur.

Aantal bezoekers: 43 (Taxandriamuseum) en 5 (Speelkaartenmuseum)

Hubertusdag

Taxandriamuseum

4-5 november 2017

Bezoek aan de jachtafdeling door gidsenkring Mol met 200 personen + roofvogelshow door de Belgische Valkerij Federatie – de namiddagen zijn vrij voor andere groepen

Aantal deelnemers: 153

Kempenrally

Zaterdag 16 december 2017

Oldtimers – Kerstmarkt

Met bezoek aan het Taxandriamuseum

Bijlage 9: Activiteiten

Druk in het museum

Museum van de Speelkaart

Demonstraties van oude druktechnieken op historische drukpersen

5-29 januari / 9-26 februari / 9-26 maart / 6-30 april / 11-28 mei / 8-25 juni / 6-13-20-27 juli / 3-10-17-24-31 augustus / 14-24 september / 5-29 oktober / 9-26 november / 7 december 2017

Telkens van 14 tot 16 uur

Open-kantatelier

Taxandriamuseum

Nieuwe start: september

Tweewekelijks atelier, afwisselend op donderdag van 18 tot 21 uur of maandag van 13 tot 16 uur – niet in vakantieperiodes

Ervaren kantwerksters klossen gezellig samen in het Taxandriamuseum. Ook breien of haken kan. Er zijn geen opgelegde stukken, iedereen maakt wat hij of zij wil.

Onder begeleiding van docente Inge Deleu.

Materiaal zelf meebrengen – Deelname: 70 euro per jaar

Ondertekening schenking collectie Willy Van Sprengel

Stadsarchief

Donderdag 9 maart 2017 om 19 uur

Overhandiging archief Christian Boone

Stadsarchief

Vrijdag 5 mei 2017

Als lid van verschillende verenigingen uit de regio bewaarde Christian archieven van de Landelijke Ruitervereniging, KLJ, Boerengilde. Hij was ook actief in de horeca.

Zomer in de musea

Juli – augustus 2017

Elk museum heeft één vaste dag per week waarop het gratis toegankelijk is. Inclusief rondleidingen, druk-, en kantdemonstraties.

Dinsdag: Taxandriamuseum

Woensdag: Begijnhofmuseum

Donderdag: Museum van de Speelkaart

Wandel- en Fietsrally

Juli tot en met september 2017

16de editie, nu in Turnhout

Een organisatie van de gezinssportfederatie – met rallyboekje voor de familierally (fietsen, wandelen en geocaching) + boekje voor de juniorrally

Korting in de musea op vertoon van bon uit de brochure.

Omwille van werken aan het begijnhof loopt de route niet langs het Begijnhofmuseum.

Picknick op dinsdag

1-8-15-22-29 augustus 2017

Taxandriamuseum

Mensen eten hun zelfmeegebrachte picknick in de museumtuin. Animatie is voorzien: volksspelen, voorleesmomenten, amateurschilders aan het werk, poppenwandeling...

Presentatie jeugdboek Oscar Cook

Museum van de Speelkaart

Zondag 1 oktober 2017 van 10.30 uur tot 12.30 uur

Brunch met voorleesactiviteit over Oscar Cook, het hoofdpersoonage van de gelijknamige trilogie van Vera Van Renterghem. Speelkaarten spelen een belangrijke rol in het tweede deel, dat binnenkort uitkomt. Andere activiteiten: drukdemonstraties, zoektocht Oscar Cook & workshop, waarzegster.

I.s.m. Uitgeverij Van Halewyck

Bijlage 10: Vorming

Kruidentuinen

27 september 2017 - Begijnhofmuseum

Cursus waarbij de kruidentuin van het Begijnhofmuseum een belangrijke rol speelt. Centraal staan de kruiden en hun (medicinale) werking, inclusief het gebruik in de keuken. Ook kloostertuinen en hedendaagse kruidentuinen in Vlaanderen komen aan bod.

Een organisatie van Dinamo vzw

Cursus familiekunde

Leeszaal Stadsarchief

11-18-25 oktober, 15-22-29 november 2017, telkens van 19.30 tot 22 uur

Deelname: 40 euro, syllabus, introductieboek en cd inbegrepen

Een organisatie van Familiekunde Kempen

Bijlage 11: Voor kinderen, scholen en families

Rubens en Rembrandt achterna (workshop portrettekenen)

Workshop voor kinderen vanaf 8 jaar

Zondag 26 februari 2017 van 14 tot 16.30 uur.

Lerares Hannelore Van Even vertelt het verhaal van de drie beschermvrouwen van Turnhout aan de hand van de schilderijen die te zien zijn in het museum. Nadien mogen de kinderen zelf in de verkleedkoffer duiken en een portret van elkaar maken aan een schildersezal. Ook ouders zijn welkom.

Deelname: 2 euro per kind

Inschrijven via het museum

Wegwijs met kantklosjes

Begijnhofmuseum

Woensdag 1 maart 2017 van 13 tot 16 uur

Voor kinderen vanaf 8 jaar, ook de ouders mogen meedoen.

In samenwerking met de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten

In november organiseerde het museum een namiddag kantklossen voor kinderen. Omwille van de positieve reacties wordt de workshop herhaald. Het oude kantambacht met kantkussen en klosjes

is ook nu duidelijk nog springlevend. Voorkennis is niet nodig, docente Inge Deleu helpt iedereen op weg.

Deelname: 2 euro, inclusief materiaal

Inschrijven: begijnhofmuseum@turnhout.be of 014 42 12 48 (in de namiddag)

Workshop parelweven i.s.m Dinamo

Taxandriamuseum

Woensdag 22 maart 2017 van 13.30 tot 15.30 uur

Voor volwassenen én kinderen

Met behulp van een klein weefgetouw maken de deelnemers een arm- of halsband, die kan worden voorzien van een naam of een kleurrijk motief.

Kosten: € 7,50 plus € 5,- materiaalkosten.

Inschrijven: bij Dinamo

Yoga voor kleuters

Taxandriamuseum

Donderdag 6 juli 2017 van 14 tot 16 uur

Yoga is niet enkel zinvol voor de grote mensen! Ook kleuters kunnen met eenvoudige (spel)momenten en technieken zichzelf tot rust brengen en zich focussen. De workshop wordt gegeven door een ervaren yogajuf.

Aansluitend volgt een crea-uurtje en verkennen de kinderen het museum.

Voor jongens en meisjes van 3 tot 6 jaar - Max. 12 deelnemers

Deelname: 5 euro

De organisatie zorgt voor matjes en dekentjes - Inschrijven kan vanaf einde mei via Turnhout Speelt

Vlieg door Turnhout

1 Juli – 31 augustus 2017

Taxandriamuseum, Begijnhofmuseum, Museum van de Speelkaart

Zoektochten voor kinderen van 4-6 tot 12 jaar op zeven locaties in de stad. Telkens leidt de tocht naar een schatkist. Hoe meer locaties de kinderen aandoen, hoe meer prijsjes ze kunnen winnen.

Thema: Ruik jij wat ik ruik?

Ook in de Bibliotheek, de Stadsboerderij, de Warande en het Natuurpunt Museum

Workshop: Wegwijs met kantklosjes

Taxandriamuseum

Maandag 7 augustus 2017 van 13.30 tot 16.30 uur

Kantklossen is weer springlevend, ook bij de jeugd! Docente Inge Deleu helpt je op weg met kantklosjes en kleurrijk garen. Voorkennis is niet nodig, een beetje geduld wel. Bij mooi weer klossen we in de prachtige tuin van het museum. Na de workshop ga je trots naar huis met een zelfgemaakt kantwerkje!

Voor jongens en meisjes van 7 tot 9 jaar (ouders mogen meedoen, wel inschrijven!)

Max. 8 deelnemers - deelname: 2 euro

De organisatie zorgt voor het nodige materiaal

Inschrijven kan vanaf einde mei via Turnhout Speelt

Kunstendag voor Kinderen

Zondag 19 november 2017

- Museum van de Speelkaart: Drukatelier waarbij kinderen kennis maken met kartondruk.. Met deze druktechniek creëren ze hun eigen kunstwerk, van drukvorm tot afdruk.
Doorlopend atelier van 11 tot 16 uur - voor kinderen vanaf 6 jaar
- Taxandriamuseum: Teken of schilder een hert of valk op basis van de verschillende opgezette dieren in de Jachtkamer.
Deelname: 2 euro incl. materialen, voor kinderen (en ouders) vanaf 8 jaar – van 14 tot 16 uur
- Begijnhofmuseum: Een kanten hart!, Op de plek waar begijnen woonden en (kant)werkten, kunnen kinderen leren hoe dit oude ambacht nog springlevend is. Docente Inge Deleu heeft de afgelopen tijd al aan veel kinderen dit mooie vak geleerd. Samen met haar maak je een fraai hart van kant., Kosten: 2 euro incl. materialen, Leeftijd: vanaf 8 jaar (ouders zijn welkom om mee te doen), Van 14 tot 16 uur – vooraf reserveren: beginnhofmuseum@turnhout.be

Oorlogsbinken

Stadsarchief - permanent

Educatief pakket rond W.O. I voor de drie graden van het lager onderwijs.

Leerlingen werken rond een Turnhouts personage.

Museumateliers

Nationaal Museum van de Speelkaart

Drukateliers voor de lagere school

6-8 maart 2017: eerste graad

Meneer Kriebel voelt zich wat eenzaam. Niemand is zoals hij! Kom jij hem helpen? We werken met de textuur van het karton en drukken dat af. Zo maken we vriendjes voor meneer Kriebel en hoeft hij zich nooit meer eenzaam te voelen!

13-15 maart 2017: tweede graad

Duik mee in de wereld van Paul Klee en zwem tussen de bizarre vissen in een origineel aquarium. We gaan aan de slag met karton en krassen daar een heel wondere onderwaterwereld in. Wat zie jij allemaal in jouw onderwaterwereld?

20-22 maart 2017: derde graad

Rik ligt in bed en denkt na over de maan en de zon. Kom samen met hem alles over deze hemellichamen ontdekken: wie weet waar jullie dan wel belanden! Ontwerp jouw eigen planeet. Wat voor mannetjes wonen er op jouw planeet? We krassen dat in een plexiplaatje en drukken het af.

Muzische rondleiding

Nationaal Museum van de Speelkaart

Fantasierijke rondleiding waarbij kinderen op een creatieve manier kennismaken met het museum en waarbij verschillende muzische domeinen aan bod komen.

9-10 maart 2017: eerste graad

16-17 maart 2017: tweede graad

23-24 maart 2017: derde graad

Educatieve arrangementen met MOOOV

Museum van de Speelkaart

Workshop "Handig"

18 tot 28 april 2017

Maak kennis met de hoogdruktechniek en ga zelf aan de slag tijdens de workshop "Handig".

De inspiratie komt van de Arabische en Indische cultuur, waar hennaversieringen een traditionele kunstvorm zijn.

Je neemt de vorm van je handen over, daarna versier je de tekening met mooie patronen. Van dit ontwerp maak je een drukvorm, die je afdruckt op een historische pers.

Het resultaat is een uniek kunstwerkje dat je als souvenir mee naar huis mag nemen.

- Voor 2de en 3de graad basisonderwijs
- 9.45-11.45 u & 13-15 u
- max. 25 leerlingen
- maandag tot donderdag (niet op vrijdag!)

Educatieve activiteiten rond expo Koen Broucke

Taxandriamuseum

20 oktober 2017 tot 31 januari 2017

Leerlingen van het middelbaar onderwijs kunnen de tentoonstelling doorlopen aan de hand van een opdrachtenboekje. Hierbij wordt aandacht besteed aan de manipulatie van beelden.

I.s.m de Warande, Elke Peeraer

Kempense Klaprozen

Stadsarchief - in samenwerking met Erfgoed Noorderkempen

Educatief project waarbij leerlingen werken rond Turnhoutse gesneuvelden tijdens W.O.I

Voor het vijfde en het zesde jaar van het middelbaar onderwijs

Educatief pakket 'Hotel Taxandria'

Taxandriamuseum

Spelenderwijs leren de leerlingen de geschiedenis van de stad en regio kennen. De opdrachten zijn gevarieerd, interactief en gebaseerd op de verschillende personages van 'Hotel Taxandria': Wiske het Hert, de Vrouwen van Turnhout, de torenwachter, de internaatstudente, de archeoloog,... De tocht kan individueel of in groepjes gedaan worden. De bijhorende brochure bevat bovendien leuke weetjes!

3de graad basisonderwijs

In samenwerking met Lions Turnhout en de Kring Taxandria

Bijlage 12: Senioren

Arrangement woonzorgcentra

Taxandriamuseum en Nationaal Museum van de Speelkaart

Rondleiding door Trees Voorts voor bewoners van woonzorgcentra, met een voorbereiding ter plaatse en een individuele begeleiding door leerlingen van het Heilig Graf.

Bijlage 13: Kranten- en persartikels 2017

• Willy Van Sprengel schenkt zijn archief	GVA	09-03-2017
• Suppoosten van erfgoedbewakers tot bewakingsagenten?	SUIKER	01-04-2017
• Goudmijn vol foto's	GVA	09-06-2017
• Oliver Alex speelt unieke technoset	SUIKER	01-04-2017
• De sfeer van begin jaren 1900 in de fabriek, ...	GVA	24-06-2017
• Nieuw in het Speelkaartenmuseum	OKV	01-07-2017
• Museumcafé wordt goktent	GVA	12-10-2017
• In België blijven de kaarten op tafel	DM	01-11-2017
• Draagsporen van geschiedenis	DS	27-11-2017
• Manen en Laarzen in Exponentieel Goed	DM	29-11-2017
• Van de tekentafel via het café naar de hemel	GVA	15-12-2017

Christian Boone schenkt exclusieve glasplaten aan Turnhouts Stadsarchief

Tekst: Stijn Janssen
Foto's: Bert De Deken, RE

"Mijn vader ze over hem: 'Hij is in Turbhout maar een man, en dat is dat nog 'son venne'." Inste Christen. "François du Poer was een een van mijn moeder", vertelt Christien. "Eén jaar op 1 januari kwam hij met de machine die nu bij de molen staat."

"Mijn vader ze over haar: 'Er is in Turnhout maar één man, en dat is dan nog een vrouw', lacht Christian. 'François du Four was een oom van mijn moeder', vertelt Christian. 'Elk jaar op 1 januari kwam hij exactom tien uur bij mijn zuster nieuw-jare wensen, pas nadien ging hij naar het stadhuis. Hij had altijd een mooie floweren jas aan. Franz - hij schreef het met een e - was ook vertegenwoordiger van 'De Bond', de christelijke vakbond, in de Begijnenstraat. Daar ging hij kaarsspelen en liet er zich Sus noemen."

Huis met torentje
Noblesse oblige: de grootouders van Christiaan wouden in het prachtige 'huis met torentje' op de Turmhaut Grate Markt. Alleen heeft vader Albert want dat torentje ontstreekt 1910 om foto genomen van de Grote Kerk op het moment dat er een processe plaatsvind. Op die foto prijken nog het prestigieuze Turmhautschloß, het torentje van de kapel van de Sint-Jozefskerk - destijds gelegen in de Herrenalstraat - en ook de vane klank die op veel oude foto's staat. Al die pracht en praal is vandaag verdwenen, inclusief het torenhuis, dat plaats moest maken voor het huidige stadhuis.

*Mijn vader heeft erover geschreven om het oude

"Het is schandalig wat er allemaal afgebroken is. In de jaren zestig moest alles wijken voor het verkeer"

stadhuis te behouden", beweert Christien. "Papa was rechtstondig adviseur van Natuur- en Stedeschoon. Alles wat typisch Kempenaars was, moest bewaard worden. Zo ook de bomen langs de weg van Turnhout naar Vosselaar. Het is een schande dat alles afgebroken is. In de jaren zestig moest alles wijken voor het toenemende verkeer. Het stadhuis stond in de weg van de auto's en de bussen. Maar het was ook ons klassenstrijd. Het chique stadhuis mocht niet meer herinneren aan de macht van onze families. Wij kregen in die tijd van alles de schuld."

Foto's onder:
Kinderen van een
eenvoudig boeren-
gezin uit het Turn-
houtse gehucht
Helojda, gekleed in
doordrenskoue kled

Doeren tredden met een primitieve katro worfels uit de grond machines bestonden nog niet.

De vrouw en nichten
van Albert Boone aan
De Paai in Turnhout

Baron Frenz du Four met familieleden in het chique salon van zijn buitenverblijf 'Het Kasteel van Rietel'.

Veeltide cowboys
 Vandaag, vierde in een rij van zes kinderen - in Tsurushi voor de eerste keer als hoelikeur van een Yoko-shi, stierde een botschodeling om nog steeds gelegen in de Kōtōgiri Aso-district. Dit opvallende kind in Normandische stijl was in oomgung met eenderlike hals. Albeit Sooner liet het optrekken in 1933. "De boeven ervan is mijn eerste herinnering als kind", vertelt Christine. "Later was er nog de 'Europese faculteit voor mens en gemeenschap' erop getoet. Dat was iets buitengewoons: een volksgeschiedenis die onder meer door Ernst van Veldhuizen (Kempner, geboren 1897-1982), met ingesprek. Te heb behoeft om mijn broer in 1979 verhoord te worden. Mijn eerste slacht - ik ben mijn een hooi pool - waren cowboys die door Bobbejaan van der Jagdhoed om shows te geven. Om een zoort

De vrouw en nichten
van Albert Boone als
De Paai in Turnhout.

Baron Frenz du Four met familieleden in het chique salon van zijn buitenverblijf 'Het Kasteel van Rietel'.

De foto's die Boone aan het Stadsarchief schenkt, worden allemaal gedrukt op glasplaten. Archivaris Bart San is heel blij met de gisfelde

Opgegroeid tussen keesterboeren
Moet het nog gezegd worden dat de familie Boones wettelijke familie was van "Stinkendrijf zelfmoord Christen". "Op school bij de jenssens werden we uitgenodigd voor voorlezingen. De Boones bezaten tal van gronden aan de Heilige, gingen langs de weg van Turnhout naar Boofse. De pausien Boones Blijke en Boones Ven verwijden er vandoeg nog steeds naar." Die gronden werden veel verpacht aan plaatselijke boeren. Albert kon tal van vee of wat niet hield bij de boeren. Maar prachige portretten van de Boones bleef er en de vaders' uit van de heiden.

IMHO de foto-
collectie van
Christiaan
Boone werd
geïntegreerd
in het foto-
archief van
het Nationaal
Archief. Het
online raad-
plegen op
www.ergoed-
tekenen-voor-
kenners.be

Op de terfeesten van de boeren trakteerde Albert met worstenbrood en appelbolien. Op een foto daar van drinken mannen, maar ook vrouwen hier uit flessen. 'De vrouw van de boswachter staat er ook op', zegt Christing. 'De boswachter zelf niet. Als befeet was, ging hij op ronde. Hij wist dat stropers ervan profiteerden als de boeren niet thuis waren.'

Kasteel De Paai
Een groot deel van Christians jeugd speelde zich af op De Paai, een kasteel aan de Kastelein in Turn-

[illegible]

Ma om erover van twee zijden weer te het wel te geluk. Christian Boome is de man met wie de tentoonstelling - de bijnamen van de raascher Thurneisen-uitvoeringen. Deze pronte 1867-jarige is op een heel andere manier terug op zijn stand. Lees: wat zelf nogzaam dauidelrijk, maar ook innemend en hoevel hij al jaren in Molenbeek woont. Christian boordver verhalen dat hij nauwelijks bij de hielden is. Elke nam meek een andere naam op gebedruiden leidt hem naar hande-en-on-er fiekts dries. Het is niet voor niets dat ze hem in Stadsarchief het gebuegen van Thurnboe' noemen. Daar zijn ze dan ook opgetogen over zijn collectie. "Dezelfde naam als de naam van de gewone Thurnboe, zijn lijn-lijf heel interessant voor de Stadsarchief", zegt archivaris Bart Sas. "Het zijn samenvoer van onze archieven. Het vaak vrijlijnd met

Albert Boere nam foto's van zijn omgeving en van de gewone mensen. Zijn beelden geven daardoor niet alleen een inkijk in het privéleven van een v

aarstaande Turrhoutse familie, maar ook in dat ver-
rekenen gezinnen van kutterboeren in de Kerkweg."

Franz met een z
De Turinse 'belangen' zijn diepgeworteld in de stamboom van de familie Boone. Vader en moeder Boone en hun voorouders en nazaten maakten uit de twee vorige eeuwen de dienst uit in Turin. Vader Albert Boone was eerste onderzochter en in die tijd voorzitter van de rechtbank in Turin. Moeder Elisabeth 'Vreesteyn' 'Rikole' was een telg van de clan de Paur - Vresteyn. De families leevden voorwaarts aan de afgelegen af van fabriekdirecteuren en notarissen over politiek te zanten. De macht en praal streek zonder meer af van de foto die Albert nam van François du Paur in de ridderszaal van zijn huizenwijk 'Het Kastel van Riva'. De burgemeester van 1919 tot 1922, de senator wordt er gefolied door zijn zoon Bertha, zijn echtgenoot Gernale Henry en door zijn zoon schoonzoon Alphonse Vresteyn. François en Bertha waren de kinderen van Josephine Dessar, die in 1900 Bepols runde.

Noblesse oblige de grootouders van Christ
wanden in het prachtige huis met rozen

Turshouze Grote Markt. Alle heeft bevestigd vanuit die toeristische omstreken: 1910 om Joaze meten van de Grote Markt op het moment dat de processe plaatsvond. Op die foto prijken met protestgezichten Turshouze struikst, het naams de knip van het Slur-Joaze-fotografie - destijds in de Heerenstraat - en ook de vane knip van veel oude foto's. Al die gracie en praat van de verwenen, inclusief het trouwen, de moest raken voor het huidige stadhuis.

"Mijn vader heeft ervoor gezonden om het

"Het is schandelijk wat allemaal afgebroken is de jaren zestig moest de wijken voor het verkeer

de weg van de auto's en de bussen. Maar het was een kluswerkstaal. Het eeuwenoude monument

Vechtende cowboys
Christiaan - de vierde in een rij van zes kinderen - is in Turthouth nooit bekend als hoelichheidsheer. Hij is 'Stokhof', vandaan een hontschheid en nog steeds geresig is de Koninklijke Afdeling. Dit opvallende bijtje in Normandische stijl was in oorsprong het dertigjarige Albert Boone die het opschoten in 1933. "De bouw ervan is mijn eerste bestemmingskind", wint Christiaan. "Later was er nog de Tweede faculteit voor mens en gemeenschap" greve. Dat was iets buitengewoons: een volkshogeschool die onder meer door Emiel van Hemelrick (Koninklijk schrijver - 1897-1982, red.) werd ingekaderd. Het was om mijn eerste in 1979 verbouwd tot een hoed. Mijn eerste klunzen - ik herinner me hen heel goed - waren cowboys die door Bobbejaan waren ingekaderd om shows te geven. Op een

doordrensbare kleef)	wordt
Staan op de vloer met	gemaakt
	verdund

De vroege en richden van Albert Boonen aan De Paal in Turnhout.

van metjes had gedaan. Geschiedt hi nu een trouw aan ze er met de andere cowboys terug naar toe. Ik

Opgeroeid tussen keutenboeren
Most het nog gezegd worden dat de familie Boonen welgevoelde familie was? "Stinkend rijk zelfs", zegt Christian. "Op school bij de jennissen werden we uitgenodigd voor familiefeesten. De Boonen bezaten land van grond aan de Heide, die tegen lang de weg van Turnhout naar Boofde. De pastoor Boonen bleef in Boonen Ven verwelgen v andere nog steeds naar." Die gronden werden wel verpacht aan plaatselijke boeren. Albert kent van prachtige portretten van deze leutenboeren. Hoe wel ze het niet breed hadden, slaan erom en in theorie uit van de beriden.

"Mijn familie leefde onder de mensen" beweert

lessen. De vrouw van de boswachter heeft er ook op", zegt Christian. "De boswachter zelf niet. Als het feint was, ging hij er voorde. Hij weet dat strengers

Kasteel De Paai
Een groot deel van Christenja's jeugd speelde zich af op De Paai, een kasteel aan de Kastelein in Turnhout dat gebouwd werd in 1905 en eigendom was van Broer. Het kasteel werd in september 1944 door de Duitsers opgeblazen. De Paai was antiek-oud door Philip-Jacobus Broelsch om er in de grond het afval van de kerken en de asen van de drukkerij te storten", vertelt Christenja. "Toen we later de wachposten bezochten, kwamen er nog rode en blauwe pigmenten aan de oppervlakte." Christenja groeide er veelblijvend tijdens de zomer in het kasteel. "Ze liet zich van het huis met het torenspijk op de Grote Markt naar De Paai voeren in een Minerva, de eerste wagen in Turnhout", vertelt Christenja. "Ze zat samen met mijn broer Marcel op de achterbank en was doodsblij. Mijn broer was toen nog jong, maar hij was al een beetje een serieuze professional als de boeren niet that waren."

A black and white photograph showing a group of approximately ten people, including several children and a few adults, sitting on the ground in front of a stone wall. To the right, a portion of a building is visible. The scene appears to be outdoors in a rural or semi-rural setting.

A black and white photograph of a woman sitting at a table in a room with a fireplace. The woman is wearing a dark dress and is looking towards the camera. The table is covered with a white cloth and has several items on it, including a teapot and cups. The fireplace is in the background, and there is a picture on the wall above it.

INFO: du ti collectie
Christ
Boone
gedigitalise
Wie wil, ka
online n
plege
www.erfgoedbanknoord-kennep.nl

boerenknaag". Op een vat vol met uitsig boeren de weer om met een katrol wortels uit de grond trekken. "Van machines was nog geen sprake", zo Christen. "Ze hadden zelfs geen paardren. Ik be- ze nog met ossen zien werken."

Ook de foto met de kinderen op een er is op het domein Boones Blijk genomen. Op eer schuurij een wit kruis geschilder, een zogenaamd duin- kruis. Dat werd aangebracht boven de kerkge- om kwade geesten weg te houden. "Op die foto- je hoe de kinderen oedsjds gekleed waren tijden de week", vertelt Christen. "Ze hadden ook nog zondagse kleren. Alleen in Kauterlee hadden de kinderen broeken tot over de knieën."

Aan De Paal met zijn vrienden en vijvers - onder meer het Zwarte Water - beleefde Christien een ontbeoogde kindertijd. Albert fotografeerde er zijn vrouw en nichten in badpak. "Anders dan de andere vijf families sloot mijn vader het domein niet af voor de gewone mensen", zegt Christien. "Dit was wel een boeshaacht, maar iedereen mocht het betreden. Ik heb later nog veel Tarnhoutenaren ontmoet die me vertelden dat ze er hebben leren zwemen en schaatsen. Ik heb er van de kant zelf nog 'een kindje zien maken' (lacht). Kort na dien hynde ik vertellen dat het meisje in loweste zwanger was. Ze moest in 'n zwart trouwen'."

[illegible][illegible]

Industrial Revolution in Speelkaartenmuseum

Technobeats op oude machines in Turnhout

Blz. 34

ANN VAN ELSSEN

Blz.16
"Mijn gezin is nu mijn prioriteit"

OEVEL

Slachthuis heeft bouwvergunning definitief beet

**MISDAADAUTEUR
KARIN SLAUGHTER**
Blz. 20

"Het is gevaarlijk om een vrouw te zijn in de VS"

KARL VANNIEUWERKE Blz. 46
"Na een straffe rit in de Tour is **Vive le Vélo** snel gevuld"

Uw vertrouwde magazines

LUCHTHAVEN DEURNE Biz. 12

Topman wil hotel bouwen in oude vliegtuigloodsen

SANDRINE ANDRÉ Riz 44

"Naast mijn rol in **Familie** wil ik ook een volwaardige danslerares zijn"

Energie besparen met vochtreductie?

Schrijver Systeem heeft de oplossing voor u!

Waarom het Schrijver systeem?

- Wichtige licht best meer energie bij opwekking
- Ook buiten heeft veel rust
- Dingen lijft de prettigste voor u (binnenland)
- Schrijver systeem onderhouden en uw pand
- Licht wordt 24 uur per dag afgeworpen
- De lichtbron en grondstof verbeteren
- De lichtbron en het materiaal zijn bewaard

Neem nu contact op:

34 | GAZET VAN ANTWERPEN | NIEUWS UIT UW GEMEENTE

Turnhout

Met Industrial Revolution hoopt het Nationaal Museum van de Speelkaart zaterdag een nieuw en vooral jonger publiek te lokken. In de namiddag biedt jeugdorganisatie Broei.On vier workshops aan: 's avonds bouwen dj's Tom Kraemer, Trish Van Eynde en Oliver Alex een techno feestje terwijl de bar- en foodtrucks de omkadering afmaken. Een eerste opvallend evenement in de aanloop naar de vijftiende verjaardag van het museum in 2019.

“De sfeer van begin jaren 1900 in de fabriek, maar met een vette beat”

DJ Oliver Alex presenteert multimediashow met opnames van machines uit Speelkaartenmuseum

De industriële revolutie van 250 jaar geleden betekende de overgang van handarbeid naar een machinaal productieproces. Bij Oliver & Alex creëert diezelfde machines voor een nieuwe Industrial Revolution. Met zijn technopreformance blaast hij zaterdag het stoffige imago van het Speelkaartenmuseum weg.

Wie al eens live een demonstratie in het Nationaal Museum van de Speelkaart bijwoonde, kan erover mee spreken: hoeveel het wonderen der techniek zijn, kunnen oude machines ook vreemd veel kunnen maken. De kunst van de spelende de afgelepen vier jaar kan het opzetten van geluiden en beelden van draaiende exemplaren in zeven verschillende museum. De mix is door elkaar voor zijn technopreformance Industrial Revolution, waarmee hij zaterdagavond het Speelkaartenmuseum hapt.

not niets dienen, maar wel grappig zijn. Het begon nog naar een Nederlandse machinebouwer getrokken, maar uiteindelijk is de stoof ik me te focussen op wat ik het best kan: muziek maken."

Terwijl Oliver Alex zijn set met machinaal percussie en synths draait, projecteren vijf Arne en Stephan van Beam-TI beelden van werkende machines op een groot scherm. "Ik heb vooral beelden gemaakt van kleine details waar je normaal niet op let. Bij de eerste shows deed de veel geluid en video samen, tot waren ze veel meer aan elkaar gekoppeld. Nu moet ik harder werken om het te zijn wel interessanter en creatiever, maar ik heb al een aantal dingen in de

Repetitief en elektronisch
Met Industrial Revolution schotelte Olive Alex zijn publiek naar eigen zeggen de puurste vorm van techno voor. 'Techno is moeilijk te definiëren, maar twee kenmerken komen vaak terug: repetitief en elektronisch. De muziek is ontstaan in de jaren tachtig in Berlijn en Detroit, naar toeval twee steden waar fabrieken prominent aanwezig waren. Ik doe iets nieuw met het genre door de elektronische machines te vervangen door analoge toestellen. Met die nieuwe componenten heb ik geprobeerd dezelfde klanken te creëren. Zo heb ik me

OLIVER ALEX
Deejay
"Het klinkt machinaal
maar het blijft een
feestje."

industriële machines wat beaiboxers met hun mond doen."

toen was hij nog maar een tiener. Het werd Alex in de museumwereld zelf staft, zweeft hij en de Turnhoutse af Tom Kraemer het publiek op in wat volgens haar het museumseuisme moet worden. "Het is een prachtig concept en de artiestieke kant is helemaal mijn ding. Ze zit ook vol met creativiteit in techniek. Aphex Twin bijvoorbeeld haalde zijn synths uit elkaar en ging aan de sla met de prijsplaat, op zoek naar nieuwe geluiden."

Techno mag dus experimenteel zijn, maar het moet wel dansbaar blijven, zo bespeelt Oliver Alex toen hij Industrial Revolution eerder speelde voor een livepubliek. "De afsluiten, laten die twee opvallen."

dermissen heb ik de grote hoeveelheid mijn draaien gefitild nodig als zaterdag een mooi stukje van kan presenteren. Vroeger was het een beetje anders, maar nu is het een beetje anders. Dus nu draai ik ook nummers die de mensen kennen zodat ze een soort kapitaal hebben. Het draai ik zeker nog machinaal (kies, maar het blijft een feestje).

Een maand geleden bracht Oliver Alex zijn show nog in het medisch museum van Sint-Lieven. Net als in Turnhout draaide dat live een oude machine mee. 'Dat marcheerde op een manier die ik op zulke plaatsen in India niet Revolution' (Duisenberg). Het is een beetje anders op zich en te mogen spelen in een draai zoals de draai. Zo krijg je helemaal het gevoel dat je bezig zijn 1990 in een feestje. Het is een draai met een dikke beleving, enonder (lucht).

Als geboren Turnhoutenaar hebde ik de support van Tom Kraemer het Spookkatermuseum. 'Ik draai geregeld in de Foetus, vroeger was het een beetje anders, maar nu is het een beetje anders. Dus nu draai ik ook nummers die de mensen kennen zodat ze een soort kapitaal hebben. Het draai ik zeker nog machinaal (kies, maar het blijft een feestje).

een locatie om te teggen toe zeggen. Om p
blijk wordt aflichtt een mengeling van ge
geren die de muziek appreciëren en de
van een generatie cultuur die eerder is
verhaal willen hebben. Is kijker al erg na
om net als Trish volledig mijn ding
doen."

Documentaire over sluizen
Met het opreden van zanderd sluit Olivi
Aix Industrial Revolution voorloopt
Ook in zijn volgende projecten wil hij me
k en erfgoed met elkaar verbinden in
hoog dat beide zo een breder publiek be
ken. "Momenteel ben ik bezig met een d
cumentaire over de sluizen, bruggen
kranen in de haven van Antwerpen. Do
werken vertelt de verhalen die dan zijn w
n de laatste jaren van de opbouw van d
sets van hiffieren, maar het is belangrijk
dat je deel in een ervaring."

SHOOTER AANDECHTEN

Trich Van Eynde en Tom Kremer.

De vijftigste verjaardag van de Amerikaanse Revolutie

De Nieuw-Nederlandse Museum van New York heeft een speciale tentoonstelling over de Amerikaanse Revolutie. De tentoonstelling is een samenwerking van het Nieuw-Nederlandse Museum van New York en het Amerikaanse Museum van New York. De tentoonstelling is een samenwerking van het Nieuw-Nederlandse Museum van New York en het Amerikaanse Museum van New York.

kunnen bedrijven een bezoek brengen aan het museum en nadelen blackJack, roulette en poker spelen. De bezite-
ren wonden uitgenodigd en gaar-
meend door acteurs van Theater Stuk.
Zaterdag 14 oktober kan ook het grote
publiek genieten van deze fornuis.
In hetzelfde kader worden tijdens de
koude wintermaanden een iever voor
ongeveer 150 vrijwilligers georganise-
seerd met onder meer demonstraties,
een IJsvand en een bezoek aan het
museum met het najaar loopt er een ro-
de van de 35de verjaardag met de
stripreeks IJsvand, in februari open-
en een tentoonstelling rond goochelen.
De opening van het museummaak-
taal, waar de bezoekers kunnen zien
van de verschillende musea, is ge-
pland voor 2018.

(www)

Programmeer je eigen synthesizer

Turnhout. Pieter Vochten studeert elektronische machineschakel- en raaktoegereedschap in synthetiseren. De technologie is vaders verleden en nog algemeen. Ik lig uit voor je zelf klinken elektronisch kan opwekken. Daarmee kun je nadenken thuis zelf een slag, met een eigen synthetizer of met een slagen in de computer. In gebouwd prestatie zijn lang in de mode geweest, maar die ouderwetse manier van programmeren komt nu terug. Een synthetizer kan overeenkomstig zijn als je in een staat, maar ik begrijp de deelnemers stappen door het proces.

Graffiti spuiten kan ook legaal

Turnhout. Graffiti is de rode draad door alles wat Rick Molyneux onderneemt. 'Ik organiseer events, bijvoorbijnd rond muziek of sport, en spreek er ook af. Ik ben begonnen toen ik 23 jaar was. Ik hadde leuk om teekens uit, maar schiet bekeken stond dat kwaliteit ook niet helemaal op punt. Daarom probeert ik nu graffiti spuiten in een positieve, legale context. Creatief denken stimuleren, op straat gaan naar een eigen stijl, dat wil ik de mensen bijbrengen. Zaterdag zijn er enkele meters plastic, lokaal op waarop ik de deelnemers de basics van graffiti bijbreng'. Molyneux

longleren, goed voor geest en lichaam

Turnhout. Woude is eigenlijk een vandaanseres, maar zaterdagavond gaat ze het op beginnersniveau aan. "Jongeren gaan heel breed, je kan alles gebruiken van waaiers tot hoelahoegen. Ik concentreer me op de twee dingen die het beste kan om je aan te leren, namelijk stoken en poys. Dat zijn touwen met aan de uiteinden een bal die uit de Maori traditie stammen. Met jongeren train je touwens niet alleen je lichaamsbewegingen, maar ook de coördinatie tussen twee hersenhelften, wat heel belangrijk is."

Zeefdrukken zonder gezever

Turnhout. Bij menigbruik wordt een sjabloon gedrukt door trek te of smeren over een raamwerk. Dit raamwerk wordt gedrukt is allicht André Warhols die de techniek gebaseerd op het raamwerk en verschillende afbeeldingen. Tijdens deze workshop wordt het volledige proces van het afdrucken van het sjabloon tot het drukken met verschillende lagen uitgelegd. Het raamwerk worden niet eigen printen op kaartjes. Wie een T-shirt of ander kledingstuk wil bedrukken, mag dat gerust meenemen. In zondagmiddag laat je de afdrucken best thuis in de kast

Harten 5 en Zaal van de Toekomst

NATIONAAL MUSEUM VAN DE SPEELKASSEL, THURBOURG

Sinds vorig jaar is het Nationaal Museum van de Speelkaart samen met het Begijnhofmuseum, Hotel Taxandria en het Stadsarchief onderdeel van Archief & Musea Turnhout. De vroegere verzamelaar TRAM 41 bleek te verwarrend. De nieuwe zalen stonden al lang op het verlanglijstje van het museum. Ze zijn een aanvulling op het machinepark waarmee al werd uitgetapt. Het museum van Turnhout is name-

NIET ONSCHULDIG Nieuwe 'vleugels' - zoals de uitbreiding werd aangekondigd - is een groot woord voor de nieuwe zalen 'Harten 5' en de 'Zaal van de Toekomst'. Harten, omdat het museum de speeltaak genegen is, en 5 omdat het museum vijf kernverhalen wil vertellen: het prentenboek van de duivel, lering en vermaak, vrijheid of de dood, romantici en Victorianen en de achterkant.

NIET ONSCHULDIG Nieuwe 'vleugels' - zoals de uitbreiding werd aangekondigd - is een groot woord voor de nieuwe zalen 'Harten 5' en de 'Zaal van de Toekomst'. Harten, omdat het museum de speeltaak genegen is, en 5 omdat het museum vijf kernverhalen wil vertellen: het prentenboek van de duivel, lering en vermaak, vrijheid of de dood, romantici en Victorianen en de achterkant.

Voor de expo werden veelal reproducties gebruikt, want de kaartjes zijn uiteraard fragiel. Ze werden vaak ook slechts

overgeleverd doordat misdrukken als vulling in boekbanden terecht kwamen (maelutruul). Eén zo'n vel deed zelfs dienst als mapje voor een juridisch dossier uit het begin van de zestiende eeuw. Dat verhoofdt dan weer het schatkamergevoel. Het kaartspel was bij zijn introductie in Europa in de late middeleeuwen al gauw zeer populair als omstreiden. Het zette aan tot gokken, verslaving en vloeken en moest dus wel des duivels zijn. In open houtsnede van Hans Leonard Schaufelin (Augsburg, 1519) zien we Johannes Capistranus (1386-1456) een bonderprek houden terwijl speelkaarten op de brandstapel branden. Het boekje met Luthers Wittenbergse predicates liet open bij het tweede gebod – gebruik de naam van god niet ijdel – met godslasterende speelkaarten ter illustratie. Het eerste traktaat over de gokverslaving schreef de Vlaamse edelman Pascaus Justus Turpin in 1642 om zichzelf van het kaarten en gokken af te helpen. Het is in zakformaat, om snel op te diepen wanneer het virus de kop opstak. De getoonde negentiende-eeuwse speelkaarten uit China, waar al in de zevende eeuw werd gemaakt, vertonen meer gelijkenissen dan verschillen met de westerse speelkaarten. De oorsprong van het kaartspel is gebaseerd op het Chinese muntstelsel met munten en snoeren van munten (met een gaarje) als de puntenkaarten en decoratieve figuurkaarten. Wie de geschiedeniszaal tot het einde doorloopt, kan ontdekken hoe onschuldige speelkaarten pornografische doorkijktafels bleken te zijn.

Eén van de vijf kernverhalen van 'Harten 5': romantici en Victorianen

Een replica van een guillotine verwijst naar het lot van Lodewijk XVI tijdens de Franse Revolutie. Tot in het jaarsteekspel moest de koning het ontgelden. De figuurkaarten werden vervangen door de idealen van de Franse Revolutie. Zo werd één van de hoeren de 'gelijkheid van plicht', in de persoon van een soldaat. Ook de oorlog was nu eenmaal democratisch, dus iedereen soldaat. Al die nieuwe figuren bemoeilijkten de herkenbaarheid tijdens het spel, zodat er een nieuw officieel kaartspel werd ingevoerd. Napoleon figureerde daarin als ruitheer, omdat deze kaart traditioneel Julius Caesar voorstelde. Dat paste wel bij zijn profiel als grote en overwinningrijke veldheer en annexastatus. Om te besparen, kregen bestaande houtblokken retouches. De expo tonen hiervan enkele voorbeelden: de kroon is vervangen door een onbestemde hoedje, het woord 'rooi' is doorgehaald.

ANONIEM, *Drukbalkejes en speelkaarten*, Noord-China, Qing-dynastie, negentiende eeuw
NATIONAAL MUSEUM VAN DE SPEELKAART THURBOUIT

Het aanbod kan u met het gezin interactief verkennen in de Zaal van de Toekomst, die eerder over het heden gaat. Een mobiele met kaarten laat zien welke kaarten in welk jaar populair waren. Met raadspeletjes komt u crachter welke afwerkingen druktechnisch allemaal kunnen, zoals geurkaarten en hologrammen. Er kan online gekaart worden met apps die het bedrijf zelf ontwikkelt. Een echt kaartje leggen zal in het toekomstige museumcafé moeten, 'leven' verzekerd. "Een speelkaart leeft toch niet!" zegt Lambink in *De kaartenjans* als hij het over de 'ingebelde' inbedding van Wiske verbeelding heeft. Na een bezoek aan het Speelkaartenmuseum zou u zwaren van wel.

Het officieel kaartbeeld dat Napoleon voor keizer Fransrijk verguld oplegt, ruitenhier stelt Napoleon voor in de huld van Julius Caesar, ontwerper van Nicolas-Marie Galleaux naar originalen van Jacques Louis David, gedrukt door l'Imprimerie Impériale, Parijs, 1811-1813

INFO Nationaal Museum van de Speelkaart - Opent: dinsdag t.e.m. vrijdag van 10 tot 17 uur, zaterdag en zondag van 11 tot 17 uur - Gesloten: maandag - Druiwenstraat 18 2300 Turnhout, T 014 41 56 21, www.speelkaartenmuseum.turnhout.be - **INFO** Nationaal Museum van de Speelkaart Turnhout: OIKV, 1997, nr. 2 - Abondance: Tentó 2005, nr. 1, blz. 32-35

NATIONAAL MUSEUM VAN DE SPEELKAART

OKV maakt een extra themanummer over de nieuwe presentatie van de permanente collectie van het Nationaal Museum van de Speelkaart in Turnhout. Het verschijnt deze zomer. OKV-abonnees betalen € 10,00 per exemplaar (inclusief verzendkosten). Maak gebruik van het overschrijvingsformulier bij dit nummer of start op rekening BE57 4480 0073 6187 met vermelding 'Speelkaart'.

Turnhout Museumcafé wordt goktent

Acteurs van Theater Stap verzorgen animatie tijdens casinoavond in Speelkaartenmuseum

Het Nationaal Museum van de Speelkaart organiseert zaterdagavond **Whispering Room**, een casinoavond met opvallende randanimatie in de stijl van de jaren twintig.

• Parelend zweeft dat gedepet wordt met een modieuze zakdoek, een zwaarbewapende bullebak voor de goedgevulde kluis, de revolver binnen handbereik voor wanneer de politie binnenvalt... Wie die sfeer in leven wilt brengen, moet zaterdagavond in het Nationaal Museum van de Speelkaart zijn.

Speelkaarten des duivels

"Tijdens de jaren twintig werd in Amerika illegaal gokkend in achterkamers", legt Ingrid Rombaut van Musea Turnhout uit. "Toen de kerk speelkaarten als 'des duivels' bestempelde, moest er ook in het geheim gekaart worden. Het lag dus voor de hand om eens een casinoavond in het museum te organiseren."

In de Whispering Room leggen professionele croupiers de spelregels van roulette, blackjack en poker uit. De bezoekers spelen niet met geld, maar met chips. Span-

PIETER LAURIJSEN

Gewapende Stapper
"Ik controleer de bezoekers op gevaarlijke voorwerpen."

ning en humor worden verzekerd door de randanimatie van Theater Stap. "Op de parking controleer ik de bezoekers op gevaarlijke voorwerpen", vertelt Pieter Laurijsen, zijn revolver stevig in de hand geklemd. "We hebben affiches gemaakt voor het casino, de meisjes gaan de charleston dansen. En natuurlijk passeert er een lijk."

Tygart Chocolat

Stap bereikt elke zondagavond meer dan een miljoen Vlamingen dankzij de televisiereeks **Tygart Chocolat**. Maar de Turnhoutse roots worden niet verloochend. "Integendeel, we vinden dingen zoals Whispering Room leuk om te blijven doen", zegt Ewout Huybrechts. "Als we op wandel zijn, worden we constant aangesproken. Theater is toch iets helemaal anders dan televisie."

Van zenuwen voor zaterdag heeft Pieter geen last. "Als ik to-

Ewout en Ingrid zetten hun pokerface op, Pieter houdt hen in de gaten, het wapen in de hand. FOTO WORD

neel speel, sta ik ook op een podium voor een volle zaal."

De tijdelijke Whispering Room is gevestigd in het toekomstige museumcafé. In juni 2018 zouden de

werken aan de infrastructuur klaar moeten zijn. Het is de bedoeling dat er ook daarna nog projecten zoals zaterdagavond worden georganiseerd.

Deelname aan Whispering Room kost 30 euro, reserveren is verplicht.

WOUTER ADRIAENSEN
www.utinturnhout.be

Boxspring 'Karolien', tweepersoonsbed, vlak of elektrisch, 180x200cm, prijs vanaf €1.899

**GRATIS
BEDTEXTIEL**

Koen Broucke trekt van het slagveld naar het museum

Draagsporen van de geschiedenis

Tielensheid 2017. De veldslag die hier in 1597 plaatsvond, gaf de Tachtigjarige Oorlog een nieuwe wending. © Koen Broucke & Taxandriamuseum

Wandelen en tekenen: voor kunstenaar Koen Broucke zijn ze een vorm van onderzoek. Zijn historische belangstelling gaat uit naar de veldslag: de modderige, bloederige realiteit, maar ook het vertekende romantische beeld ervan.

GEERT VAN DER SPEETEN

Op een ijzige januaridag in 1597 hakte een leger onder leiding van Maurits van Nassau de Spaanse bezetters in de pan op de Tielensheid. Het succesvolle offensief zou de Tachtigjarige Oorlog een nieuwe wending geven. Het Nederlandse kamp telde amper tien slachtoffers. Van het Spaanse huurliedleger werden 2.000 soldaten in de vennen gelokt en afgeslacht.

De Tielensheid is nu een beschermd natuurgebied en militair domein. Koen Broucke, kunstenaar en historicus, ging er urenlang wandelen. Hij maakte foto's en schetsen, en gedomd door lokale kenners dook hij steeds dieper de geschiedenis in. Zijn schilderijen en tekeningen infiltreren nu in een expo over twee historische veldslagen die Broucke in het Taxandriamuseum samenstelde.

Patina in het archief

Een breed geborsteld landschapje hangt doodleuk tussen de doeken van de Turnhoutse schildersschool. De Kempenidylle: het zijn voor Broucke de weekendhuisjes. Koterijen, diep weggedoken tussen de bo-

men, die er overal eender uitzien.

Koen Broucke (51) werkt aan een doctoraat in de kunsten, rond het thema van het slagveld. Zijn fascinatie voerde hem eerder al naar Waterloo, naar Schotland en nu dus naar Turnhout. Daar vonden twee veldslagen plaats: die van 1597 op de Tielensheid, en daarnaast de confrontatie tussen de Brabantse patriotten en het leger van de Oostenrijkse keizer op de Turnhoutse markt in 1789. De patriotten, voor een deel gewapende boeren, wonnen bij verrassing van een technisch goed uitgerust leger.

Alles begint met wandelen en tekenen, zegt Koen Broucke. 'Ik vertrek met weinig voorkennis. De geografische ervaring en het tekenen groeien uit tot een intense observatie, die mij gaandeweg naar nieuwe inzichten voert. Door de zintuiglijke ervaring, in combinatie met research, komt een gelaagdheid aan kennis naar boven waar een traditionele historicus volgens mij niet toe komt. Ook als ik in de archieven duik, ben ik vooral de dingen aan het besnuffelen. Soms gaat mijn aandacht meer uit naar sporen en naar het patina, dan naar wat er in de archiefdocumenten staat.'

Vermooiing

De expo neemt de vorm aan van een grote museuminstallatie, een montage van eigen werk en historische stukken. Broucke selecteerde onder meer gravures, stafkaarten, krantenknipsels en zowaar ook 's *Lands glorie*, de platenatlassen van Historia uit de jaren 1950.

Hoe onze voorstelling van de geschiedenis ontstaat, welke mythevorming en romantische heroiek de beeldvorming bepalen: Broucke vindt dat mateloos interessant. 'De eerste beelden van een veldslag zijn vaak nog natuurgetrouw en geven de rauwe werkelijkheid weer. Daarna ontstaat

De pumps van Marilyn Monroe. © Koen Broucke & Taxandriamuseum

'Inzicht in historische manipulatie is ook belangrijk om de actuele beeldenstroom kritisch te benaderen'

de romantisering en vermooiing. Bij de slag van Waterloo waren die ingegeven door politieke belangen. Maar inzicht in historische manipulatie is ook belangrijk om de actuele beeldenstroom kritisch te benaderen. Beelden zijn vaak geselecteerd, gemonteerd of uit hun context gelicht. Ze willen een angstgevoel oproepen.'

De poëtische titel *Manen en laarzen* is geput uit een spotprent uit de Oostenrijkse tijd. Daarin wordt het Turnhoutse patriottenleger voorgesteld als een moeilijk te lokaliseren 'maanleger': een groep soldaten die aangroeit, verdwijnt en weer verschijnt in verschillende gedaanten.

Manen en laarzen staat ook voor het

spanningsveld dat Broucke opzoekt. De maan verwijst dan naar het bovennatuurlijke, de goddelijke ingrepen en duistere fenomenen die volgens de overlevering bij een oorlog komen kijken. De laarzen zijn symbool voor de bittere realiteit, het met beide voeten in de modder staan op het slagveld.

Boots en pumps

Schoeisel krijgt een eigen hoofdstuk in de expo. Je vindt er een geschilderde versie van de wandelschoenen van de kunstenaar en van de pumps van Marilyn Monroe, maar ook verstevigde laarzen van de Duitse soldaten in de twee wereldoorlogen.

'Ik ben in de ban van de draagsporen van de geschiedenis', zegt Broucke. 'Voor de expo over Waterloo bestudeerde ik gebruikte uniformen, hier zijn het schoenen. Ik verwijs daarbij graag naar een uitspraak van Primo Levi, schrijver en kampoverlevende. In oorlogstijden zijn schoeisel en voedsel belangrijk, vond hij. Maar toch vooral schoenen: ze zijn nodig om te veld te trekken, te vluchten en eten te zoeken.'

Manen en laarzen is een tentoonstelling die veel kanten op gaat en waarin schilderijen vaak ingeschakeld worden als zetsukken, en minder als esthetische objecten. Maar met zijn omsingeling van het fenomeen slagveld, in beelden en voorstellingen, raakt Koen Broucke een snaar. In het Taxandriamuseum, dat lokale historische personages en thema's opvoert die tot de verbeelding spreken, is zijn verhaal best op zijn plaats.

'Manen en laarzen'. Bijzondere verschijningen tijdens Turnhoutse veldslagen. Taxandriamuseum Turnhout, tot 31/1 (coproductie De Warande).

★★★★★

In België blijven de kaarten op tafel

Dit weekend WK manillen in Oostende, in november WK wiezen in Zandhoven

CATHY GALLE

Een wereldkampioenschap wiezen was er al. Nu is er ook een voor manillen. Vandaag start 400 kaartvrijers in Oostende een goed naar de horende club. Maar kaarten spelen is al een paar keer door verklaard, maar is nu populairder dan ooit.

Kaarten. Het speelt best op een moment of andere verjaardag of feestelijke bijeenkomst. Het is de enige manier voor verenigingen om hun leden te verenigen. Het is ook de enige manier voor de oudere generatie om al bij te blijven. Ook de jongere generatie speelt graag kaarten. Het is een leuke manier om te socialiseren.

"We hebben tien jaar geleden al de revival van het poken. Nu zijn ook de andere spellen helemaal terug", zegt Filip Cremers, directeur van het Speelkaartenmuseum in Turnhout.

"Het WK wiezen wordt nu al enkele jaren geregeld in Vlaanderen. Het is een groot succes. Daar zijn nu op het moment van schrijven al 400 mensen uit heel België en Nederland naar Oostende gekomen om te spelen."

De kaartspelers zijn van origine een Chinees spel, maar kwam tijdens de middeleeuwen naar Nederland. Het werd toen gespeeld met een dek van 40 kaarten. Het werd toen gespeeld met een dek van 40 kaarten. Het werd toen gespeeld met een dek van 40 kaarten.

Niet alleen kaartvrijers zijn in de tijd ook de bordspelers doen het heel goed. Dat blijkt uit de resultaten van de wereldkampioenschappen bordspelen die in Turnhout worden gehouden. De laatste keer was dat in 2010. Het was toen een groot succes. Daar zijn nu op het moment van schrijven al 400 mensen uit heel België en Nederland naar Oostende gekomen om te spelen."

Niet onbelangrijk. Dat is de reden waarom de stad Oostende bestemd voor wereldkampioenschappen bordspelen is. Het is een groot succes. Daar zijn nu op het moment van schrijven al 400 mensen uit heel België en Nederland naar Oostende gekomen om te spelen."

Op zijn beurt wordt nu al enkele jaren geregeld in Vlaanderen. Het is een groot succes. Daar zijn nu op het moment van schrijven al 400 mensen uit heel België en Nederland naar Oostende gekomen om te spelen."

Op zijn beurt wordt nu al enkele jaren geregeld in Vlaanderen. Het is een groot succes. Daar zijn nu op het moment van schrijven al 400 mensen uit heel België en Nederland naar Oostende gekomen om te spelen."

Op zijn beurt wordt nu al enkele jaren geregeld in Vlaanderen. Het is een groot succes. Daar zijn nu op het moment van schrijven al 400 mensen uit heel België en Nederland naar Oostende gekomen om te spelen."

Op zijn beurt wordt nu al enkele jaren geregeld in Vlaanderen. Het is een groot succes. Daar zijn nu op het moment van schrijven al 400 mensen uit heel België en Nederland naar Oostende gekomen om te spelen."

Manillen: de spelregels

De spelregels liggen niet vast en kunnen van regio tot regio verschillen. Daarom worden ze hier niet vastgelegd. Het is belangrijk om te weten dat de spelregels van regio tot regio verschillen. Daarom worden ze hier niet vastgelegd. Het is belangrijk om te weten dat de spelregels van regio tot regio verschillen.

België kampioen in speciale EK's en WK's

België heeft in 2013 de wereldkampioenschappen bordspelen gewonnen. Het was een groot succes. Daar zijn nu op het moment van schrijven al 400 mensen uit heel België en Nederland naar Oostende gekomen om te spelen."

TURNHOUT
ZA 16/12 - ZO 17/12

Speelkaartenmuseum viert 35 jaar strips van Urbanus met tentoonstelling 'Kattenkwaad'

Urbanus en Willy Linthout poseren voor de Bronzen Adhemar in Turnhout. FOTO: BART VAN DER MEEREN

Van de tekentafel via het café naar de hemel

Zin om een blik te werpen in de woonkamer van Urbanus? En terloops de klas, het café en zelfs de hemel uit zijn populaire strips te bezoeken? Het kan vanaf zaterdag in het Nationaal Museum van de Speelkaart in Turnhout. Daar opent de tentoonstelling **Kattenkwaad - 35 jaar Urbanus verstrikt**.

Zeven jaar na de grote Urbanus-tentoonstelling in cultuurhuis de Warande, deert Turnhout de populaire komiek opnieuw. In het Nationaal Museum van de Speelkaart opent zaterdag een tentoonstelling rond de succesvolle stripreeks Urbanus die 35 jaar bestaat. "We hebben al wel vaker rond strips gewerkt. Daarvoor koesteren we een warme plek in ons hart", zegt Filip Cremers, hoofd van het museum in de Druivenstraat. "Met het kaartspel **Kattenkwaad**, dat de Turnhouse drukkerij Caratamundi voor dit jubileum op de markt heeft gebracht, hebben we nu een goed excuus om Urbanus tot bij ons te brengen."

is geweest. Toenmalig hoofdredacteur Toon Horsten, die nu voor Standaard Uitgeverij werkt, heeft mij een half jaar geleden benaderd. Voor deze tentoonstelling, die de uitgeverij samen met het museum opzet, zocht hij iemand die de Urbanus-strips van binnen en van buiten kent."

figuren leven in een klein platlands-universum. Dankzij de Urbanus-strips leer je als kind op een schijnbaar humoristische manier dingen over het leven die je niet in *Jonckhe of Suske en Wiske* vindt. Eigenlijk zou iedereen die moeten lezen."

PLATLANDSUNIVERSUM

Als insteek voor **Kattenkwaad** heeft de curator gekozen voor een handvol locaties die prominent in de strip voorkomen. De bezoeker van de speels opgebouwde tentoonstelling wandelt langs de werkkamer van tekenaar Willy Linthout, passeert het café en het klaslokaal, om via de hemel in de woonkamer van Urbanus te belanden. Daar spult een tv-toestel oude filmpjes van de komiek. "Ik herinner me nog heel goed dat ik als zeventjarige mijn eerste Urbanus-strip kreeg. De *Preparkruters* (uit 1984, red.). Als kind was ik door die prentjes gefascineerd", zegt Wouters. Sindsdien blijft hij geboeid door personages zoals vader Cesar, moeder Eufrazia, de tweedelige hond Nabuko en Donosor, de bromvlieg Amedee en de andere inwoners van het dorp waar Urbanus al 176 albums lang in de meest onwaarschijnlijke situaties verzeilt. "Al die karikaturale

REPLICA VAN NABUKO DONOSOR

Bij de opening van de tentoonstelling, zaterdag om 15u, geeft Toon Horsten het publiek een inhoudelijke toelichting. Ook Willy Linthout en Urbanus zijn dan aanwezig, hoewel de komiek verder niet bij de tentoonstelling is betrokken. "Urbanus focust zich momenteel op de nieuwe theatershow waarmee hij dit najaar toert", weet Wouters. "Willy Linthout heb ik wel twee keer ontmoet. Hij heeft het draaiboek gelezen en zijn goedkeuring gegeven. Voor de tentoonstelling leent hij zijn zels de grote replica van Nabuko Donosor die normaal gezien in zijn tuin staat."

GUNTER JACOBS

Urbanus - 35 jaar Urbanus verstrikt van 16/12 tot 31/03 in Nationaal Museum van de Speelkaart, Druivenstraat 18, Turnhout. Het museum biedt het kaartspel en een aantal albums te koop aan. www.speelkaartenmuseumturnhout.be

Bijlage 14: voorbeeld van externe communicatie - provincie Antwerpen

20.10.2017 - 31.1.2018
TAXANDRIAMUSEUM

KOEN BROUCKE

Bijzondere
verschijningen
tijdens Turnhoutse
veldslagen

Manen en laarzen

DE WARANDE TAXANDRIA MUSEUM Provincie Antwerpen Vlaanderen verbinding werkt art

DEZE TENTOONSTELLING IS EEN SAMENWERKING VAN DE WARANDE EN MUSEA TURNHOUT

stad TURNHOUT

Reclame in Stadnieuws van Turnhout

NATIONAAL MUSEUM VAN DE SPEELKAART
DRUVENSTRAAT 18/19 • TURNHOUT • WWW.SPEELKAARTENMUSEUM.BE

PLAY YOUR CARDS RIGHT!

ONTDEK DE GESCHIEDENIS VAN HET KAARTSPEL
IN 'HARTEN VIJF' EN TEST HET SPEELKAARTENLAB

Cartamundi Provincie Antwerpen Vlaanderen verbinding werkt stad TURNHOUT

Affiche van permanente tentoonstelling

Bijlage 15: Voorlopig financieel verslag 2017 (stand 22/2/2017)

UITGAVEN		
personeelskosten	totaal	1.573.566,85
investerings in vaste activa		
gebouwen	totaal	79.894,16
machines	totaal	6.982,44
kosten inhoudelijke werking		
<u>behoud en beheer</u>		
restauratie	16.798,11	
conservatiemateriaal	17.621,16	
	totaal	34.419,27
<u>publiekswerking</u>	totaal	97.220,48
<u>collectievorming</u>		
collectiestukken	7.860,13	
boeken, documentatie	5.234,02	
	totaal	13.094,15
<u>wetenschappelijke werking</u>		n.v.t. *
andere kosten		
administratieve werkingskosten	4.847,23	
technische werkingskosten	16.642,84	
	totaal	21.490,07
werkingskosten gebouwen		
werkingskosten	129.730,66	
verzekeringskosten	6.839,44	
huur gebouwen	5.307,14	
toelagen aan Meduceum & stichtende verenigingen	9.100,00	
toelage ADAK	20.000,00	
	totaal	170.977,24
TOTAAL UITGAVEN		1.997.644,66
INKOMSTEN		
ticketverkoop en verkoop museumshops	27.314,50	
diverse operationele opbrengsten	7.472,01	
verhuur van lokalen aan Creative Factory en Erfgoed Noorderkempen	6.440,00	
subsidie Onroerend Erfgoeddepot	85.000,00	
subsidies provinciebestuur Antwerpen	125.000,00	
TOTAAL INKOMSTEN		251.226,51

Archief & Musea Turnhout • Drulvenstraat 18 • B-2300 Turnhout
Tel: +32 14 44 33 98 • www.archiefenmuseaturnhout.be

